

Bibl. PUBL
Codex Lat.
101
201

BL
A
E

LIB. PUBL.
Codex Lat.
191 A
191 B

BIE
Co

M. Latin. Hist. Pall.
~~Q. 191. B. 26.~~
Q. 191. B. 26. foliorum.

Laby +

9317^{ms.}

Bibliotheca Publica Latina
in Quarto n° 191 B.
26 foliorum.

470.

xviii. 191. BD. Codex membranaceus xi Seculi, 26 foliorum in Quarto.

Hrabani Mauri Liber de Computo, xcvi capitibus.

Fol. 1 r. Epistola Rabani ad Macarium. Inscriptio: *Incipit prologus rabani episcopi. Dilecto fratri Machario Rabanus peccator in Chr. salutem.* In pag. versa Index capitum. Fol. 4 et 5 Delineationes arte Byzantina manuum et humanarum imaginum digitis numeros indicantium. Subscriptio fol. 26 r. *Explicit liber Rabani epi. de Compoto.* In versa pagina sunt circuli et figurae mysticae.

Videtur idem Codex esse quem Fabricius, *Bibl. Med. et Inf. Latin. T. IV, p. 77*, ait Lugd. Batavorum apud Fed. Pacium fuisse.

B. P. L. 191 BD. Membr. saec. XII, 200 × 140, fol. 26 lin. 38.

Primus et secundus quaterniones, tertius quinio; tituli rubri.

Rabani Mauri de Computo liber, cum figuris pictis f. 4—5^r et 26^r. In fine capitis VI excerptum ex Hieronymo adversus Iovinianum I, 3 in textum irrepsit, ad quod spectat haec librarii nota: „Hec v(er)ba ieronimi id(e)o posui ut ex his vob(is) comme(n)det(ur) sollertia & scientia co(m)putandi q(ue) flexib(us) digitor(um) agitur”. [P.L. 107, 699-727].

Subscr.: „D(eu)s a quo honor(um) speratur merces laborum dirige mentem & manus huius scriptoris ad op(era) que tibi sint placita ut sic in laboribus p(re)sentis vite currat ut et(er)ne retributionis p(re)mia non p(er)dat p(er) d(omi)n(u)m n(ost)r(u)m. Explicit liber Rabani ep(iscop)j de compoto”.

Hunc codicem esse quem in bibliotheca Federici Pacii Leidensis fuisse Fabricius (*Bibl. Med. et Inf. Lat. IV p. 77*) ait, suspicatur Geel in Catalogo. Cf. H. Omont, *Les mss. de Pacius chez Peirese et Holsteinius in Annales du Midi 1891.*

Catal. Geel n° 470.

id. in *ms. v. l. v. Weiburger Primatensis* in Dec. 1949
f. 4^r-5^v *plod. devita in ms. v. l. A. Cordoliani Parisiensis in Jul. 1948*
A. Cordoliani: *Les Traités de Comput au Haut Moyen Age* (Archivum Latinitatis medic
aevi XVIII, 1942), p. 66 [F.E. 4° 648]. id. *Les figures de comput manuel de ms. BPL 191 BD*
F.E. 4° 670

INCIPIT PROLOGVS RABANI EPIS COP1.

ILEC TO FRI MACHA

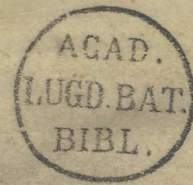

RIO RABANVS PECCATOR IN XPO SALVTEM.

Legimus scriptum in puerbis. Melior est sapien-
tia cunctis preciosissimus. & omne desiderabile ei
non potest comparari. Ideo frater dilecte gratias ago deo qui
tibi eius amorem inspirauit. cuius possessio mundi diui-
tias contempnit. teque reddidit suo fulgore decoratum & pri-
mum tuis fructuosum. Petebas ergo. ut quibusdam de compoto
propositionibus. earumque minus profectus responsionibus quas mihi protuleras nescio
a quibus confectas. stilum adhibere. easque tibi lucidiores reddere. Sicut quantum
potui. si non eo ordine quo ibi positas repperi quia confusa series uim cog-
noscendi abstulit & tedium lectionis inuexit. Illarumque que mihi necessaria
uidebantur addidi. & ordinem in ipsis rebus disponere contendi. Inde quoque e-
uenit. ut dum breuitati studere. unius libelli quantitate deuitare non pos-
sem. si ipsarum rerum ueritate pacificare curarem. Composui quidem ex temporum
numero articulis quendam dialogum. & nomini tuo ipsum dicaui in quo que ne-
cessaria mihi uidebantur interroganda discepti nomine. & que respondenda ma-
gistri uocabulo protulauit. Et non hec tantummodo propriis rationibus sed etiam ex anti-
quorum dictis. & sanctorum patrum sententiis enodare curauit. Ideo frater karissime hec legens
scias me non difficultati uerborum aut obscuritati sententiarum studuisse. immo ma-
gis plana queque faciliaque collegisse. & que ex proprio inferui addiducida ipsa ue-
ritate laborasse. magis quam aliorum imptie insultasse. Nulli enim me profecto.
sed bene querentibus & fidei catholicam rite seruantibus pro modulo meo comite
spondeo. ac iuniorum subdo. Quod mihi gratia diuina concedat. ut quoad iu-
uam seruorum christi seruatorum & bene docentium auditorum & bene laborantium
aliquantulus adiutor existam. Dilectionem tuam maiestas christi nunc & in
perpetuum conseruare dignetur. scilicet frater memorum nostrorum. Obsecro. ut quan-
tocius possis exemplar istius libri quod tibi ad scribendum duxi. ab-
soluas. mihique remittas. V A L E.

EXPLICIT PROLOGVS.

ACAD

LVGD

INCIPIT	CAPITULA	SYMPHISOPIS.
.i. De numeror. potentia	De quatuor uicissitudi	Lxxii Argumtu ad inueniendu an nos dñi.
.ii. Vnde dicitur sic numerus	De annis. Imb. tepoz	Lxxiii. Quot sint anni a passione dñi.
.iii. De speciebus numeror. di	De speciebus sint annoz	Lxxiiii. Vbi passio dñi p̄mum celebrat sit.
.iiii. uersis. / t̄m̄. Etone. xxxviii	De planetis & origine	Lxxv. Numerus annoz ab inicio mundi usq. in aduentu dñi.
.v. De numeri demonstra	nominum earu. / n̄sen	Lxxvi. De indicationibus. / dictiones.
.vi. Quom. numer. l̄tis no	viii De planetaru cursu p	Lxxvii Argumtu ad inueniendu
.vii. Quom. digit. significat	viii signiferu & natura sig	Lxxviii De epactis lunaribus.
.viii. De grecoz not. ad nume	De. xxi. signis.	Lxxix. Argumtu de eis d̄e epactis
.ix. r̄u ap̄tatis. / diuisionib. xl	De monstraio signoz	Lxxx. De regularib. lunarib. solarib.
.x. De unciarū figuris	p̄ solis cursum.	Lxxxi. De concurrentib. id̄ epacti
.xi. De tempore. / tempore. xli	De lune cursu p̄ x̄i signa	Lxxxii. Argumtu de epactis solarib.
.xii. De timoda discrecione	xlii. Argumtu ad inuestigan	Lxxxiii. De regularib. solarib.
.xiii. De athomo	xliii. Argumtu de eo quot	Lxxxiiii. Argumtu de solis & lune cur
.xiv. De ostento	xliiii. Argumtu de eo quot	Lxxxv. De reditu & cōpoto articu
.xv. De minuto.	horis luceat luna. / s̄lum	Lxxxvi. De ciclo lunari. / & lune.
.xvi. De puncto.	xlv. De magnitudine solis	Lxxxvii. Argumtu lunaris cycli.
.xvii. De hora	xlv. De natura & situ lune.	Lxxxviii. Argumtu q̄ta sit luna in ka
.xviii. De quadante	xlv. De eclipsi solis & lune.	led̄ ianuarii.
.xviiii. De die.	xlv. De eclipsi ubi sit & quare	Lxxxix. De xiiii. luna pasche.
.xix. De parib. diei.	xlv. De inditio & q̄tate plane	Lxc. Argumtu de eadē luna xiiii.
.xx. De nocte.	xlv. De natura celi. / s̄diacū s̄	Lc. Abud argumtu
.xxi. De parib. noctis.	.l. De q̄nq. circulis mundi.	Lci. Itē aliud argumtu de
.xxii. Vbi incipiat dies sou	.li. De cometis	tempore paschali. & de
finat. & ubi p̄ma	.lii. De solsticiis & eq̄noccii	accensione p̄me lune
dies soli fuerit.	.liii. De bissexto. in soli & lu	p̄mi m̄sis & t̄mino xl. me
.xxiii. De epdomada / r̄u.	.liiii. De bissexto. in soli & lu	qualē int̄ se cōcordiā ha
.xxiiii. De speciebus ebdomada	.lv. Argumtu ad bissextu	beant.
.xxv. De denominatione	.lvi. De saltu lunari.	Lc. De eadē re argumtu u
.xxvi. De feris / d̄ierū.	.lvii. De decennouali circulo	sibus cōphensū.
.xxvii. e mensib.	.lviii. Argumtu ad inuenien	Lc. Argumtu ad inueniendu
.xxviii. De m̄sib. hebreoz.	du circuli decennoual	p̄mi m̄sis initium.
.xxix. De m̄sib. egiptioz.	.lviiii. De cōmunit. annis &	Lc. De die dominico pasche.
.xxx. De m̄sib. grecoz.	embolismis. / de.	
.xxxi. De m̄sib. romanoz.	.lxi. De ogdoade & endeca	
.xxxii. De kalendi noni. / di.	.lxi. De annis dominice	
	incarnationis.	

Lxxx. Opus dñi d̄i s̄oz	Lxxx. De luna dom̄i pasche	ne pasche
vii ubi p̄mum sit	xc. Argumtu ad ipsa' lunā	xcviii De circulo magno pasche
dom̄i dies resur	inueniendam.	xcv. De seculis.
rectioni dñi c̄el	xcvi. Item aliud argumtu	xcvi. De aetatibus.
Lxxx. Argumtu ad in	xcvii. Quid distet int̄ pascha	Explicis capta.
viii ueniendu die	et a z̄ma.	
dom̄i pasche	xcviii De mistica significatio	

INCIPIT LIBRABANIPPI DE COMPUTO. De numeror. poten

DIUATE VENERANDE P

CELIOR AUDIUI DE NUMERIS DISPUTANTEM
 discipulis q̄ tuis huius artis disciplinam demonstrantem.
 p̄cor ut nob̄ qui maturioris iam sumus etatis non pigresci
 aliquod conficere opusculum. quo n̄m̄ possimus exercere
 re ingenium. & aliquantulu de numeror. cape p̄ma
 Bene etiam s̄ rogat. quia huius discipline cupis habere not
 eiam. quā constat omnium disciplinarū cē magistrā. Non enī
 contempnenda ē. quia in multis sc̄oz locis quantū miste
 ratio numeror. r̄u habeat elucet. Non enī frustra in laudib. d̄i dictū ē. Omnia in m̄sura &
 numero & pondere facta. Numerū siquidē ne cōfundam̄ instrum̄.

Tolle numerū a reb. omnib. & omnia peunt. Adime sc̄to computū. & om̄a ceca igno
 rantia complectunt. nec differre possunt a cētis animalib. q̄ calculi nesciunt ra
 tionē. Si tu qui ad exponendā eī uim̄ puocasti & rationē de his quib. te instrui
 uelis. p̄cede int̄rogando. & sic te subsequar. quantū dñs cōcesserit respondendo.
D Hec ḡ ratio numeror. unde p̄mum p̄cessit. **M** A dō felicitet q̄a om̄is sapi
 entia a dño dō ē ex quo s̄t om̄ia. **D** Dic ḡ q̄ndo p̄mum inuenta ē ista ratio.
M Ex illo tēpore ex q̄ facte s̄ creature. hoc ē ab origine mundi. Tunc enī p̄
 mū numerū reb. innotuit. sic in genesi legit. & factū ē uespe & mane dies un̄.
 Tunc ḡ dix̄ de nocte. & de die quando dix̄ de uespe & de mane. Numeri aū ra
 tionē ostendit q̄ndo dix̄ dies un̄ & dies sc̄ds & dies t̄cius. & sic usq. ad septimū.
 Itē numerū significauit d̄s quando dix̄ de sole & luna. ut sint insignia &
 tempora. & dies & annos. Quando dix̄ dies & annos & tempora. tunc utiq.
 de numero dix̄. Quis enī potē intellegere dies & tempora & annos n̄ p̄
 numerū. Inde dix̄ boetius. Omnia quecūq. a p̄mua rerū natura cōstructa sunt
 numeror. uident̄ ratione formata. Hoc enim sunt p̄ncipale in animo cōditio
 nis exemplar. Hinc enī quatuor d̄m̄toz multitudo mutuata ē hinc tempoz
 uices. hinc motus astroz. celiq. cōfusio intellegit. Ip̄o ipsa natura numeror.
 omnis cursus astroz. om̄isq. astronomie ratio cōstituta ē. Sic enī ortus oc

casusq; colligimus sic tarditates errantiu sideru custodimus. sic defectus & mul-
tiplices lingue uarietates agnosimus. **Vnde dicitur sit numerus.**

NUMERI nom eiusq; etymologia in explana. **M** Numeri scilicet nom apd
qua; gentē sedm ppetatem lingue sue constat. Apud Latinos v nu-
merus ex numina & riuo uidetur nom traxisse. Sive enim ex riuo
numinoy id ex multitudine census q; reddebat regib; ut impatorib; nume-
rus nom accepto. Vnde ysidorus dic. Numm numero nom dedit. & a sui
frequentatione uocabulum indidit. siue a numeria. hinc augustinus ait.
Numm a numeria quadā dea nominat. cuius sacerdotē retro uersis uultib;
dona ferebant. & post oblata munera retro pgebant. **D** Numerus quom
diffinitur. **M** ysidorus ita diffinitur dicens. Numerus ē multitudo ex
unitatib; constituta. Nam unū sem numerū ēē non numerū dicimus. hē
alibi scriptum ē. Vnus non ē numerus. s; ab eo crescit numerus. Tam donatus
etiā unū p numero posuit dicens. Numerus ē singularis ut hic magister.
hē augustinū dic. Numerus ē singularis corporis ac uocis & significationis

QUOT s; numeroy species. **De speciebus numeroy diuisi collectio.**

O Plures quidē sunt species. Aut cardinales sunt numeri. ut
unum duo tres quatuor quinq; sex. & cetera sedm ordinē eundem.
Aut ordinales. ut primus secundus tertius quartus quintus. sextus. & cetera. Aut aduerbia
lesit semet. bis. ter. quater quinquies sexies. & reliqua. Aut dispartiti. ut singli
bini terni. quaterni quini seni & cetera. Aut ponderales ut simplū duplum
triplicū quadruplū & reliq;. Aut denunciatiui. ut solus alius uel alius. **D** In
sup ad alios numeros reuertere. **M** Sunt uem numeri multiplicatiui. ut
simplex duplex triplex & cetera. Suis uem aduerbialit; plati ut simplicit; ut
simplicit; duplicit; triplicit; & reliqua. Sunt & alię species deriuatiuoy nu-
meroy a superiorib; deriuato. ut ē singlis dualis ternarius quaternarius. Atq;
in hunc modū cetera. hē assis ut dussis dipondus tressis. quadrassis quinq;
sexis septuissis octuissis nonuissis decuissis. uicissis tricissis quadragensis. qnq;
gessis sexagesis. septuagesis octuagesis nonagesis. centuissis. Post quē nume-
rū teste uarrone non cōponunt eum assē numeri. hē nomina unciarū
ut deunx dextans dodrans bisse septuix quincunx triens quadrans sex-
tans. sexcunx sextula libra. & inde deriuata bilibris. trilibris quadrilibris
& bis similia. Biennū triennū quadriennū & bis similia. Item bunus
trimus quadrim & bis similia. bipes tripes quadrupe. decempes. ut de-
cempeda. & similia. biceps triiceps quadiceps centiceps. & bis similia. bifariā
trifariā quadrifariā & bis similia. biduum triduum quadriduum & similia.
Bicorpor tricorpor & similia. bipatens tripatens. & similia. biunguis tri-
linguis & similia. biuuiū triuuiū quadruuiū & similia. bifidus trifidus qdri-

Numerus

ysidorus

Augustinus

Varron

fidus & similia. bifidus trifidus & similia. Geminus tigeninus centigeninus
& similia. Vnumanus centumanus & similia. Uniformis bisformis triformis qdri-
formis & similia. Duuiui. triuuiui. quinq; uui. septē uui. decē uui. centū uui.
& similia. Biunguis. Vnde uirgilius in quinto. Biungo certamine campum. cor-
ripuerit. & bigatum uui. bige trige. quadrige & similia. Triunguis quadruiguis
& similia. Triangulus quadrangulus quinq; angulus sexangulus & similia.

Vnde

DEMONSTRATIO q; numeroy. **De demonstratione numeroy. .iii.**
quom constat. **M** Duobus modis **D** Quom **M** Aut emi lās
numeri notant; aut digitoz inflexionibus exprmuntur.

Primū de literarum notatione dic. **Quomodo numeri literis notent;**
P Septem q; lās numeri notant; id. i. v. x. l. e. d. m. Que aut sole po-
sue numeros significant. ut. i. unū. v. quinq;. x. decē. l. quinq;
ginta. e. centū. d. quingentos. m. mille. Aut composite cū aliis. ut v. & i.
sex significant. x. & i. undecim. x. & l. quadraginta. l. & x. sexaginta. & x.
ante pontē. c. quando nonaginta significat. d. & c. sexcentos. aut multa-
plicati pte. uelud. duplicatū duo significat. triplicatū tres. qduplicatū quatuor. & du-
plicatū uiginti. triplicatū triginta. & duplicatū duplicatū ducentos. triplicatū trecentos
qduplicatū qdringentos. Nulla aut nota apd Latinos multiplicat; pte magi qm p quoy
uice. Aut cū aliis multiplicat; ut. i. cū. v. qndo septē significat. t. octot nouē. & x.
cū l. qndo septuaginta toctuaginta significat. hē e cū qndo septingenta toctin-

QUOMODO q; numeri digitoz. **L** genta. t. nonaginta figurat. **Quom digitoz infle-**
xionibus exprmuntur. **M** Igitur tres digiti in sinistra manu **auricularis medicus** impudicus. ab uno usq; nouē continent nume-
rum. Et duo digiti in eadē manu id. index & pollex a decē usq; ad nonaginta
continent numerū. hē duo digiti in dextra manu. id. pollex & index. a cen-
tum usq; in nonaginta continent numerū. Et tres digiti in eadē manu
a mille usq; ad nouē milia continent numerū. id. auricularis medicus
& impudicus. hē sinistra manus. partus diuisos corporis continet numerū a decē
milib; usq; ad nonaginta milia. & e contrario dext. manus continet numerū p un-
cturas & dispositiones membroz a centū milib; usq; ad nonaginta milia signa. **Que in seqn-**
ti pagina in-
uenies.

D Hec q; omnia pcor ut speciatim in partibus facias. p digitoz inflexione & manu
Cum q; dies unum murum in leua digiti inflectens in mediu palme artū
infiges. lū dies duo sedm a murum flexū ibidē impones. lū dies tria.
tūcum simul afflectes. Cum dicas quatuor. uide murum leuabis. lū dies quinq;
sedm a murum similis eriges. lū dies sex tūcum nihilominus eleuabis medio
dū taxat solo. q; medicus appellat in mediu palme fixo. lū dies septē. mi-
numū solū cētis intm leuatis sup palme radicē ponēs. lū dies octo
medicū. lū dies nouē impudicū in regione cōponēs. lū dies uiginti summitatē

h
cū dies. x. summitatē indicat. articulo pollicis supponēs.

pollicis int̄ medios indicis & impudici art̄ immittas. Cū dici triginta unguis
 indicis & pollicis blando cū unges amplexu. Cū dici quadraginta in cōtra polli
 cis lat̄ ut dorso indicis supduces ambobus dū taxat erectis. Cū dici quinq̄
 ginta pollicē ceteriore artu. instar grece lit̄e gamme curuatū ad palmā in
 clinabis. Cū dici sexaginta. pollicē ut sup̄ curuatū indice circūflexo diligent̄
 a fronte p̄cinges. Cū dici septuaginta indicem ut sup̄ circūflexū. pollice immis
 so sup̄ implebis. ungue dū taxat illius erecto. trans mediū indicis artū. Cū dici oc
 tuaginta indicē ut sup̄ circūflexū. pollice in longū tenso. sup̄ implebis. ungue
 uidelicet illius in mediū indicis artū infixō. Cū dici nonaginta indicis inflexi
 unguē. radice pollicis erecti infiges. Haecenus in leua. Trecentos in dext̄a. quom̄
 triginta in leua. Eodē m̄. & ceteros. usq̄ ad nongentos. Item mille in dext̄a. quom̄
 unū in leua. Duo milia in dext̄a. quom̄ duo in leua. Tria milia in dext̄a. quom̄
 tria in leua. & cetera usq̄ ad nouē milia. Porro decē milia cū dici. leuā in medio
 pectoris sup̄pinā appones. digitis tantū ad collū erectis. Viginti milia cū dici scan
 dē pectori expansam late suppones. Triginta milia cū dici. eadē p̄na ferecta
 pollicis cartilagini medii pectoris immittes. Quadraginta milia cū dici eandē
 in umbilico erectā sup̄inabis. Quinquaginta milia cū dici. eisdē p̄ne fe
 recte pollicē in umbilico pones. Sexaginta milia cū dici. eadē p̄na femur
 leuū comprehendes. Septuaginta milia cum dici. eandem sup̄inam femori suppones.
 Octuaginta milia cum dici. eandē p̄nam femori suppones. Nonaginta milia cū di
 cis eadē lumbos apprehendes. pollicē ad unguem uerso. At uero centum milia
 & ducenta milia usq̄ ad nongenta milia eodem quo diximus ordine in dext̄a
 corporis parte complebis. Decies autem. centena milia cum dici. ambas sibi ma
 nus insertas inuicem digitis implicabis. Est & alius modi computus articu
 latam decurrens. qui quoniam specialit̄ ad paschae rationem p̄inet cum
 adhanc ex ordine uentum fuerit oportunitus **EXPLICATVR.**

Qd̄ n̄ sit parupendenda cōputandi ars cū digitis. cū exemplo IERONIMI
Ars cōputandi cum digitis n̄ ē parupenda cuius pene om̄is sacre
 expositores scripture non minus quā lit̄arū figurās monstrant̄ am
 plecti. Deniq̄ & multi alii alias. & ipse diuine scripture int̄pres Ieronim̄
 in euanglie tractatu sententia huius aduicū discipline n̄ dubitauit assumere
 Centesim̄ inq̄t & sexagesim̄. & xxx̄ fruct̄ quāuis de una tr̄a & de uno sem̄te
 nascit̄. tam̄ multū differt in numero. Xxx̄. referunt̄ ad nuptias. Hāc & ipsa
 digitōz id̄ pollicis & indicis cū ungeto & q̄si molli osculo se cōplectens. & federat̄
 maritū pingit & euget. lx. ad uicū se qd̄ in augusta & tribulatione sint po
 site. Vnde & sup̄iore digito dep̄munt̄. q̄ntoq̄ maior ē difficultas. expte q̄ndā
 uoluptatis uicebris abstinere tanto mai & p̄mū. Porro centesim̄ nūmery
 q̄so diligent̄ lector attende a sinistra tr̄nsfert̄ ad dext̄am. & isdē q̄dem di
 gitis s̄ non eadē manu qb̄ in leua manu nupte significant̄ & uide.
 Curculū faciens exprimit uirginitatis coronam. Hec ūba Ieronimi id̄o po
 sui ut ex his uob̄ commidet̄ solertia & scientia cōputandi q̄ flexib; digitōz agitur.

Cent̄ in dext̄a q̄m
 x. in leua. Ducentos in
 dext̄a. q̄m. xx. in leua.

Hieron.
 ad u. Iovin.
 an̄m I. 3.

 I SI	 II H	 III I	 IIII ST	 V r	 VI A.
 VII	 VIII	 VIII	 X	 XX	 XXX
 XL	 L	 LX	 LXX	 LXXX	 XC
 DE	 C	 CC	 CCC	 CCCC	 D
 DCC	 DCCC	 DCCCC	 M	 II	 III
 IIII	 V	 VI	 VII	 VIII	 VIIII

Decies centena milia manibus insertis & digitis inuicē implicatis.

Octoginta milia femora pna

Longitudo milia pollice adingunt uerso.

Quid de grecorū compoto ais: De grecorū notis ad numerū aptas qui ut audui numeros p̄p̄is l̄t̄is de notant. **U**erum ut asseris ita ē. Cum toto alfabeti sui capactere in numeroꝝ figurat expensō. tres qui plus sunt numeros notis singulis depingunt. eundem pene numeri figurandi quem scribendi alfabeti ordinem sequentes hoc modo.

.i. .ii. .iii. .iiii. .v. .vi. .vii. .viii. .iiii. .x. .xx. .xxx. .xl. .l.
A B Γ Δ E S Z H Θ I K Λ M N
lx. lxx. lxxx. xc. c. cc. .ccc. .cccc. d. de. dec. dece. decee.

Ω O Π ρ ρ x τ υ φ x ψ ω Λ

Qui & ideo max̄ ut numeros digitis significare didicerint. nulla interstante mora l̄t̄as quoq; pariter easdem p̄figere sciunt. De unciarū figuris diuisionib;.

De his que unciat compouit appellat. rogo ut edisseras. **U**erum. **D**e unciarū quoq; diuisionē. que non minus temporib; rebusue aliis. quam nummis ē apta computandis. non ignobilis intentio ē. Quib; q; disp̄se passim historie & ipsa scriptura utitur. nomina parit̄ & figurat earū pauca affigere.

L ibrata siue assis seu uncia	rum. scripuloꝝ cc. lxxxviii.
D eunx siue iabris	xi. uncie.
D extans siue decunx	x. uncie.
D odrans siue dodras.	viii. uncie.
B isse siue bes.	viii. uncie.
S eptunx siue septus	vii. uncie.
S emis.	vi. uncie.
Q uincunx siue cines	v. uncie.
T rens siue tres.	iiii. uncie.
Q uadrans siue quadra	iii. uncie.
S extans siue sextas.	ii. uncie.

S exuncia	uncia & dimidia
U ncia	scripuli xxxiii.
S emuncia	scripuli .xii.
D uella	scripuli .vii.
S cilicus	scripuli .vi.
S extula.	scripuli .iiii.
D imidia sextula.	scripuli .ii.
S cripulus	vi. silique.

Nec in quā ponderū uocabula ut caractes non m̄ ad peccuniam m̄surandā uerū ad quos corpora ut tempora metienda eueniunt. Siue

igitur horam unā siue diem integrum. siue m̄sem. siue annū seu certe aliud aliquod manus minusue spaciū in duodeci partari uis. ipsa duodecima pars uncia ē. relique undeci deunx appellant. Si in sex partari. sexta pars sextans. relique quinq; dextans uocant. Si in quatuor. quarta pars quadrans nom̄. residue tres dodrans accipiunt. Porro si p̄tria quid diuidere cupis t̄ciam partē t̄riente. duas residuas bissem nuncupabis. Si p̄ duo dimidiū

Hec quidē ḡtant̄ De tempore & discretione eius. **S**emis appellat̄. accipio. Et quia de tempoz diuisionib; ac ratione nob̄ disputandū ē. p̄mū m̄ die q̄d sit temp. **M** Tempus ē mundi instabilis mot̄. rerūq; labentū cursus. **U**nde d̄r tempus. **M** Scilicet a tempamto. siue q̄d

unum quodq; illorū spacium separatim tempatum sit. seu quod motus horis diebus mensibus annis scilicet etatib; omnia mortalium vite curricula tempent.

D **T**EMPORVM ratio quom̄ est. **De trimoda ratione temporis.**
Trimoda ratione. compotus temporis ē discretus. Aut enī natura. aut cōsuetudine. aut certe auctoritate decurrit. **Q**uom̄ ḡ natu ra temporū cursus & ratio consistit. **M**Quia natura ducere repletur. solis annū. cccc. lxx. v. diebus. & quadrante effici. lune ḡ annū sicōmunis sit. ccc. l. iiii. Si emblemis. ccc. lxxxviii dieb; terminari. totūq; lune cursū. decennouali cōphendi. Si & cetera errantia sidera suis queq; spacium zodiaco circūferri. **Q**uom̄ cōsuetudine. **C**onsuetudine ḡ humana firmatū ē. ut mensis xxx dieb; computaret. cū hoc nec solis nec lune cursui conueniat. Siquidē luna xii horis minus. salua saltus ratione. solē v. x. horis & dimidia plus habet sollicita exquisicione compertum ē. **Q**uom̄ auctoritate. **A**uctoritas ḡppe bifarie diuisa ē. quia aut humana auctoritas ē aut diuina. **Q**uom̄ humana auctoritate tempora ordi nantur. **M**Quia uidelicet ab hominib; cōstitutū ē. olimpiades quatuor annorū nundinas nouē dierū. & indictiones. xv. annorū ambitu celebra ri. diē quoq; q̄ ex quadrantib; conficitur m̄se februario ut augusto int̄ kalari. ḡei egypti romani. p̄ suo quicq; captu sāxerunt. **D**iuina aū auctoritate quom̄. **M**Quia septima die sabbatū agi. & septimo anno a ru rali ope uacare. quinquagesimūq; annū iubeleum uocari. dñs in lege uocari p̄cepit. Nam & sibi barbare gentes ebdomadaf habet p̄bent. a p̄pto tam̄ dī mutuasē non latet. **D**uisiones temporū quot sunt. **M**xiiii. **Q**ue. **M**Athomus. ostentū motū. partes minutū. punctū. hora q̄dian dies. mensis. uicissitudo. annus. scilicet etas. **DE ATHOMO.**

D **E**ORVM p̄mum die m̄. **M**Athomus philosophi uocant quasdam in mundo minutissimas partes corporū ita ut nec uisui facile pare ant. nec sectionē recipiant. Unde & athomi dicti sunt. Nā athomus grece diuisio dicitur. Athomus ḡ in diuisio. Deniq; illuc hucq; uolitant. atq; ferunt. sic tenuissimi pulueres. q̄ infusi p̄ fenestras radus solis fu gant. **Q**uia audiuit dicentē. n̄ solū in tempore. s̄ etiā in cor porib; ēē athomus. quot sunt genera athomorū. expone m̄. **M**Quinq; ḡ species athomorū. Athomus in corpore. athomus in sole. athomus in oratione. athomus in numero. athomus in tempore. **H**orū singla rogo ut m̄ edisseras. **M**Athomus in corpore ē cū corpus aliquod diui dis in partes. partesq; illas in alias partes. & hoc tocens. donec ad tales minutias puenias. que ob sui paruitatē. nullomodo diuidi possunt. Athomus in sole ē. ille tenuissimus puluis. que dixim̄ radu solis fugari.

7.
Athomus in oratione ē. minima p̄tio ut ē lita. cū enī partē quālibet ora tionis diuidis in sillabas. denuo in litas. sola lita non habet quo soluat. Atho mus in numero ē unū. cū ḡ numerū aliquē dispartes. ubi ḡra tredecim. si diuidas in his quatuor. quatuor in his binos. ut binos. in singlos sola unitas in diuisibilis p̄manet. Deniq; athomus in tempore de q̄ inci piebamus disputare taliter constat. Cum maiora spacia temporis sic ē dies ut hora p̄ punctos. ut etiā ceteras minores partes diuidens ad talē particula deuenies. que ob sui p̄uilitatē nullā habeat morā talē. que ullom̄ diuidi possit. sic ē uelocissim̄ ictus oculi ipsū seias ēē athomū. Est ḡ athomus trecentesima & septuagesima sexta pars unius ostenti.

D **O**stentū qd̄ ē. **M**Sexagesima pars unius hore. **De ostento.**

O athomus in se cōtinet trecentos septuaginta sex. **De momento.**

O vno ē motū. **M**Certus lectus solis in celo. hoc p̄ xl uices ita em̄sum hora iam reddit integrā. **U**nde dicitur motū.

MA motu siderū celerrimo. cū aliquid sibi buissimis in spa cius cedere ac succedere sentit. Caput ḡ unū motū. ostentū & dimidiū

D **Q** athomus quoq; quingentos sexaginta quatuor. **De partibus.**

Q vno nominantur in compoto partes. **P**artes a partatione circuli zodiaci uocantur. que tricenis dieb; p̄ m̄ses singulos findunt. Recipiunt aut singlę partes motū duo. & duas partes unū motū. ostenta un-

athomus. i. d. iiii. **DE MINUTO.**

D **Q** vno ē minutū. **M**Decima pars hore. **U**nde dicitur minutum.

MA minore in uallo. q̄si minū motū. quia minū numerat. qd̄ magis implet. Habet ḡ minutū partē unā & dimidiā. motū. uii. osten ta sex. athomus. i. cc. l. vi. **DE PUNCTO.**

D **P** vno ē punctū. **M**Quarta pars unius hore. **U**nde dicitur punctū.

MA paruo puncto transiens. q̄ fit in horologio. Luna quippe apun gendo dicitur. eo qd̄ quibdam punctonib; in horologiis designatis. Luna aū h̄c duo minuta & dimidiū. partes tres. & semisem. & quadrantē unū partas. motū. x. ostenta. xv. athomus. v̄ de. xl. Quatuor ḡ puncta unā horam faciunt. **DE HORA.**

D **Q** vno ē hora. **M**Certū t̄minus temporis. Siquidē hora. xii pars ē diei. dñō attestante qui ait. Nonne. xii. sunt hore diei. Siq; ambula uerit in die n̄ offendit. Ubi quāuis allegorice se diem. discipulas v̄ q̄ a se il lustrandi erant horas appellauerunt. solato tam̄ more humane computa tionis uulgarē exp̄ssit diē. **H**ora unde nom̄ accepto. **M**De horolo gio. sic horologiū de hora nom̄ sumpsit. Hore quoq; nom̄. ex greca origine descendens. int̄ptat̄ ferres ut umbra. siue etiā finis. Inde oras maris & fluuioy.

& uestimtorum dicuntur extremitates siue terminos. **D** Nūquid eodem scribitur hora temporis. & ora ceterarum quas dixisti rerum. **M** Aspirazione quoque discernimus quia hora temporis cum aspiratione. ceterarum autem sine aspiratione. scribitur. **D** Hora quae subdiuisiones habet. **M** Habet punctos. viii. in solari computatione. in lune autem quibusdam computationibus punctos quingentos sic ostendemus. Habet & minuta. x. partes xv. momenta xl. ostenta xl. atomos. xxii. d. lx. **De quadrante.**

D **Q**uarta pars libre. habens uncias tres. sic super ostendimus. Quae quod incorporibus siue temporibus mensuraueris. eius quartam partem quadrante tres vel reliquas dodrantes appellabis. Et haec quarta pars diei quadrans dicitur. Quatuor quadrantes diei integrum reddunt. Dies enim cum nocte xxiiii. horas habet. **D F D L E.**

D **D**ies quod est. **M** Aer sole illustratur. non inde sumens quod tenebras disiungat atque diuidat. Nam dum dicitur in principio. fiat lux. & facta est lux. & diuisit lucem a tenebris. appellaturque lux diei. & tenebras nocte. **D** Quibus modis dicitur dies. **M** Naturalis & uulgaris. **D** Quomodo naturalis. **M** Naturalis quippe ac legitime dies est. ab ortu solis donec rursus oriatur. Et hic dies xxiiii. horas habet. **D** Quot sunt diuisiones diei naturalis. **M** Principalis diuisio istius diei duo habet spacia id est diurnum. & nocturnum. Ceterum per horas & punctos. & ceteras minores particulas omnis dies subdiuiditur. Recipit enim dies naturalis xxiiii. horas. puncto. nona ginta sex. minuta. cc. xl. partes. ccc. lx. momenta. dccc. lx. ostenta. i. cccc. xl. atomos. d. xli. ccc. xl. **D** Quid demonstrat quod uocabulum diei. nocte cum die simul comprehendat. **M** Scriptura diuina ostendit. ubi legitur. & factum est uespere & mane dies unus. in uespere nocte & mane lucis tempus denotans. **D** Quia naturalis diem ostendit. uulgaris quoque rogo ut exprimas. **M** Uulgaris siue artificialis dies est. a solis ortu usque ad occasum. omne tempus lucis super terram complectens sic e contrario nox est absentia lucis super terram. Omne quippe tempus quod sol ab occasu ad ortum reddit nox dicitur. **DE PARTIBVS DIEI.**

Quas subdiuisiones dies uulgaris. siue artificialis habet. **M** Tres. **D** Quas. **M** Mane meridie & supremum. **D** Mane quod est. **M** Mane ut quidam uolunt a mano dicitur. Manu enim antiqui bonum dicebant. Quod enim melius est luce. Siue ergo mane dicitur amanibus id est diis inferno. gentiles enim estimabant quando sol recedit. quod diis inferno. illum ad se traxissent. **D** Meridies quod est. **M** Pars media diei. ab hora quinta usque in hora octaua. **D** Unde meridies nomen traxit. **M** Meridies dicitur quasi medius dies. Siue meridies dicitur quasi purus dies. In toto enim die nihil purius est meridie. Antiqui enim merum purum dicebant. **D** Quid est supremum. **M** Pars diei extrema. ab hora nona usque ad occasum solis pungenis. **D** Supremum quare dicitur. **M** Asupremo. Tunc enim sol quasi cursu super premissis inclinatur ad occasum. **D** Haec ergo spacia tria artificialis diei secundum quod ordinantur.

M Secundum cursu utique solis. quia mane est ab ortu solis. usque dum sol ascendat in altitudinem caeli. Meridies autem sole per medium caeli in altitudine corrente. Supremum uero quando sol de altitudine caeli uertit ad occasum. **D** Ergo quia de uno spacio naturalis diei in saecula fecisti. de alio quoque eius spacio quod est nox flagito ut edisseras.

M Faciam quod petis tu tantum more tuo precede interrogando. **DE NOCTE.** **xxi.**

D **N**ox quod est. **M** Solis absentia. terrarum umbra condita. donec ab occasu redeat ad exortum. **D** Unde dicta est nox. **M** Quod noceat aspectibus ut negotiis humanis. siue quod in ea fures ut latrones nocendi alius occasione nanciscantur.

D Ob quam causam facta est nox. **M** Propter temperantiam laboris humani. ut corpora requiem habent. & ut animalibus quibusdam sole non ferentibus uictum querant di daretur occasio. **DE PARTIBVS NOCTIS.**

Noctis partes quae sunt. **M** Septem. **D** Quae. **M** Crepusculum. uespere. conticinium. interpestum. gallicinium matutinum diluculum. **D** Horum proprietates per singulas species edicimus. **M** Crepusculum est dubia lux. Nam crepusculum dubium dicimus. hoc est inter lucem & tenebras. Vespere ab apparente stella eadem nocturnus dicitur de quo poeta. Ante diem clauso componet uespere olimpo. Conticinium. quando omnia cunctae sunt id est silent. Interpestum media nox. id est quasi in actuosum. quando omnibus sompore quietis nihil operandi tempus est. Gallicinium. quando galli cantum leuant. Matutinum. inter abscissum tenebrarum & aurore aduentum. Diluculum quasi iam incipit paruam lux. haec & aurora pergit usque ad solis ortum. **D** Harum partium naturalis diei. quae praecedit in tempore. Utrum nox seu dies. **M** Dies sine dubio ab initio mundi usque ad resurrectionem christi. A resurrectione christi usque addiendum nox praecedit. quia diuina auctoritas quae homini casuro a paradisi lumine in hanc euallente lacrimarum. in genesi dies amane. consequenti uespere usque ad mane altum computandos esse decreuit. eadem in euangelio a peccatorum tenebris ad ueram lucem redeuntibus. totius diei tempus a uespere inchoari & sic consequenti die summari sanxit in uespere. **Ubi dies incipiat**

D **U**bi dies naturalis rite incipit sine quod fortiter. seu finit. & ubi prima incipit dicitur. **D** Quomodo. **M** Nam hebrei chaldei & persequentes iuxta prime editionis ordinem diei cursum amane inchoantes. ad mane deducunt. umbrarum uidelicet tempus lucis supponentes. At contra egyptii ab occasu usque ad occasum. Porro romani a medio noctis usque ad medium umbram. Et athenienses a meridie in meridie dies suos computare maluerunt. **D** Quo in loco primus dies scilicet exitit. **M** Quintadecima karri. Quo uidelicet die lucem formatam primitus ereditur. Et sic tres illos dies primos. absque horarum dimensionibus. ut potest dum factis sideribus currentibus. quarto demum die. hoc est. xii. karri. sol & sidera condita sunt. ut essent in sig

na & tempora. & dies & annos. **DE EPDOMADA.**

EPDOMADA quid est? **M** Septem dierum cursus. **U**nde dicitur ebda. **MA** septenario numero epdomada nomen accepit. Nam epdomada grece. latine septimana dicitur: eo quod septem manes. id est septem dies complectatur.

EPDOMADE species unius. **DE SPECIEBUS EPDOMADARUM.**
E forms est. an multiformis? **M** Multiformis utique. quia scripturae sancte auctoritate multis speciebus est insignis. **Q**uomodo? **M** Prima quae singularis illa ebda. & aqua ceterae formam capessunt. diuina est operatione sublimis. quia dominus sex diebus mundi ornatu completis. vii. requieuit ab operibus suis. Ad huius exemplum diuine ebdomadis. secunda hominibus seruanda mandat. dicente domino. Sex diebus operabor & facies operatum septima autem die sabbatum domini dicitur. non facies omne opus. & reliqua. Tercia species ebdomadis in celebratione pentecostes agitur. septem uidelicet septimanis dierum. & monade. hoc est quinquaginta diebus expleta. qua dicitur moyses ad domino in monte legem accepit. & xec in linguis igneis spiritus sancti gratia de celo misit. Quarta septimi mensis erat ebda qui solemnitatibus preclaris pene totus expen debatur. quando & dies praeparationis. & festiuitas tabernaculorum. secundum legem celebrabatur. Quinta ebda est septimi anni. quo totus populus ab agricolandi ope legis impio uacabat. dicente domino. Sex annis serues agrum tuum. septima uero cessabis. Sexta annuabele hoc est remissionis ebdomada est. que vii. ebdomadibus annorum hoc est xl viii. annis intericit. Qua expleta hoc est. tandem annuncipiente. tube clarius resonabant. & ad omnes iuxta legem reuertebatur possessio antiqua. Septima species ebdomadis est. qua propheta dauid utitur. more quidem legis. septenis annis singulas complectens ebdas. & noua ratione ipsos annos ad breuians duodenis uidelicet mensibus. lune singulos determinans. Imbolicos uero menses. qui de annis. xi. epactarum diebus accrescere solent. non lege patria alio ut tunc anno singulos adiciens. & ubi ad duodecim numerum augescendo puenirent. pintero anno partem inferens. **S**i hec. vii. ebdomadarum species aliquid significent. rogo ut edisseras. **M** Ergo ni fallor cunctae hec species ad unum finem spectant. nos quidem admonentes pro bonorum operum perfectione in sancti spiritus gratia perpetua sperare quiete. **DE NOMINATIONE DIERUM.**

Quae autem recta & auctoralis dierum ebdomade nuncupatio proferatur? **E**bdam quae antiquitus sic computabatur in populo dei. Prima sabbati uel una sabbati. siue sabbatorum secunda sabbati tertia sabbati quarta sabbati. quinta sabbati. & septima sabbati. siue sabbatum. non quod omnes sabbatorum hoc est requiectionum dies esse potuerunt. sed quod a requiectionum die que suo cultu & nomine singularis exercebat. prima ut

9.
secunda. ut tertia ceterae suo quoque censuerunt ex ordine. **U**nde iste nuncupationes quibus moderni utuntur uenerunt. **M** Ex antiqua scilicet ethnicorum superstitione. Verum cum gentiles observationem apud israhel epdomadis ediscerent. mox hanc in laudem suorum deflexere deorum primam uidelicet soli diem secundam lune. tertia marci. quarta mercurio. quinta ioui. sexta ueneri. septima mercurio dicantes. eisdem utique monstris suos dies quibus & errantia sidera cesserant. Existimabant enim se habere a sole spiritum. a luna corpus. a Marte feruorem a mercurio sapientiam & uerbum. a ioue temperantiam. a ueneri uoluptatem a saturno tarditatem. & ob hoc se tanto errori dederunt. eluges potius seruire creature quam creatori. **DE FERIAS.**

Sed si huic errori aliquod medicamentum sit uentum die. **I**nuentum est utique. Nam si uel papa ferias habere dierum edocuit. Et primam quidem diem qua & lux in principio facta est. & xii. resurrectio celebrata morte antiquo dominica nuncupauit. Deinde. i. feria. ii. feria. iii. feria. v. & vi. de suo annectens. sabbatum ex ueteri scriptura retinuit. **U**nde dicitur feria. **M** A sando scilicet. & idem dominicus dies. in quo dicitur fiat lux. prima feria dicitur. Deinde ceterae feriae a prima numerantur. **E**pdomada quae horas continet. **C**entum lx viii. **Q**uot punctos? **S**excentos xli. minuta. i. de lxxx. partes. u. d. xx. minuta vii. d. cc. xx. ostenta x. lxxx. archomos. iiii. milia milia. & d. cc. x. d. ccc. **DE MENSIBUS.**

Mensis quod est? **M** Lunaris per zodiacum circuit. **U**nde dicitur mensis? **M** Luna que grece mene dicitur. Nam & apud eos menses mene uocantur. sic & apud hebreos ieronimo teste luna quam iare nominant mensibus nomen dedit. Unde & iesus filius sirach de luna loquens. ait. Mensis secundum nomen est eius. **U**trum ad solem. an ad lunam mensis pertinet? **A**durosque si magis ad lunam. Idemque rectius diffinendum puto. quod mensis sit lunaris circuitus luminis. ac redire quod de noua ad noua. Solaris autem mensis digressio solis est. per duodecimam partem zodiaci id est signiferi circuli quae xxx. diebus. & x. semis horis impletur. xx. duabus uidelicet horis ac dimidia lunari mense perductor. Siquidem solari mensis equa diuisione per totum annum per xii. partem continet dies xxx. x. horas ac semissem. Lunaris uero continet naturaliter dies xx viii. & xii. horas. Si quae haec computatio difficilis fuit. antiqui romanorum decernebant. aliquos solarium mensium dies habere. xxx. i. aliquos uero xxx. quodam autem xx viii. lunares uero menses sex uoluerunt habere dies. xxx. alios quae sex xx viii. **Q**ui sunt solarium mensium quae xxx. i. dies habeant. **M** Septem. ianuarii. martii. maius. iulius. augustus. octobris & decembris. **Q**ui xxx. **Q**uatuor. aprilis. iunius. septembris. & nouembris. february uero solus xx viii. dies habet. **L**unarium mensium quae dies habent xxx. **M** Luna ianuarii mensis. & martii. maius. iulius. septembris. & nouembris. **Q**ui

ACAD.
LUGD. BAT.
BIBL.

sunt qui xxviii tenent. **M** Ceteri omnes. **D** Qui p̄mi m̄sum rationē inue-
nerunt. **M** Nisallor chaldei. a quib; tota astrologie disciplina cepit. De quib;
abrahā patriarcha ut iosephus testat̄ edocet̄ d̄m celi siderū conūsiōne cognouit.
ipsamq; mox disciplinā ueracius intellectā. egyptioꝝ cū apud eos exularēt genti
aduexit. Sicut scriptura palam non dicat. tam n̄ ē credendū antiquos q̄ ante di-
luuū erant hui; p̄cie penit̄ exptes fuisse cū pleriq; illorū dō placuisse legant̄
sic abel iustus & enoch q̄ cū dō ambulauit & t̄nslat̄ ē & noe q̄ fuit p̄fectus in

xxviii **D** vi p̄mi m̄ses obseruasse. **De mensibus hebreorum.** **Y** generationib;
leguntur. **M** Hebrei uidelicet quib; legis lator ait. de paschali **Y** suis.
m̄se. Mensis iste uob; p̄ncipiū m̄siū p̄mus erit in m̄sib; anni. **D** Quom̄
hebrei m̄ses suos nominant & q̄ ordine numerant. **M** Hebrei ḡ q̄ scdm̄ lunę
cursū m̄ses suos computant. p̄mū m̄sem in q̄ pascha celebrant nisan appellant.
Scdm̄ iar nominant. t̄cium suam quartū thamul. q̄ntū alon sextū elul.
septimū thesur octauū mare suan nonū casseu. decimū tebeth. undecimū
sabbath. duodecimū adar. Quos uidelicet m̄ses p̄p̄ lunę circulū. q̄ xxviii
semis dieb; ē stat. tricenis unde tricenisq; dieb; alēnant̄. scd̄o demū ut
t̄cio anno exacto m̄sem sup̄ fluū. q̄ ex annū x̄i. epactarū dieb; ēfici so-
let inēkalant. **D** Primū ḡ hebreorū m̄sem. cui m̄sum romanorū rectissime
deputamus. **M** Apli uidelicet. quia in eo aut luna paschalis finit̄. aut in
eo incipiens ex maxima parte recurrit. **De mensibus egyptioꝝ.**

xxx **D** **A** egyptii v̄ quos ab abrahā constat didicisse astrologiā. quom̄ m̄ses
suos computant. **M** Scdm̄ solis utiq; cursū. & singulos m̄ses suos
trecentis includunt dieb; **D** Quom̄ eos uocant. **M** Primū ḡ m̄
se quē autūno t̄pore id̄. iiii k̄ s̄ep̄ incipiunt. thoh̄t uocant. ii. phaophi
iū. athyr. iū. choacach. v̄. thubi. vi. mehir. vii. faminoh̄t. viii. farmuthi
viii. pachom. x. paoni. xi. epiphi. xii. mesori. quē. x̄. k̄ s̄ep̄ die t̄minan-
tes. residuos quinq; dies epagomenos ut inēkalares siue additos uocant.
Quib; ḡ quarto anno die sextū q̄ ex q̄drantib; confici solet annectunt.
Unde fit ut eorū anni p̄mi abissexto. iiii k̄ s̄ep̄ cetā v̄. iiii k̄ earū d̄e die sorti-
ant̄ in̄tū. Nec ullorū p̄ inēkalatū quadrantē ante n̄re inēkalationis
t̄mp̄ qd̄ fit. vi. k̄ m̄ax̄ die incomputo lunę. ut earū d̄e festiuitate dierū
cū n̄ri anni circulo recipe concordiam. **De mensibus grecoꝝ.**

xxxii **D** **Q**uia de hebreorū & egyptioꝝ m̄sib; dixisti. sup̄ ut de grecoꝝ &
romanoꝝ q̄s ē stat a greis libales disciplinas accepisse m̄sib; dicā.
M P̄pe par. fit series m̄sum grecoꝝ & romanoꝝ excepto quod nul-
lam in suis m̄sibus greci. kalendarū nonarū iduū distinctionē obseruast̄
sic nec egyptii. s̄ simplicit̄ ab exordio usq; ad finē numero discurrēte
computant. Si qd̄ ē grei fixū in duodecī m̄sib; anni utentis ordinaue

10.
re circulū. quorū pleriq; a k̄ d̄e suū inchoantes annū eodē quo ro-
mani m̄ses suos dierū numero p̄stringunt. Vocat̄ aū apud eos ipse
decemb; apileos eudimos. feb; pirisios marē distros. apr̄ xanticos.
maius artimios iul panemos. auḡ loos. sept̄ gorpiepos. oct̄. yp̄bere
theos. nouēb; dios. **De mensibus romanorum.** **xxxii.**

D **M**enses aū romanoꝝ quib; auctorib; s̄t ordinati. **M** Prim̄ apt̄ eō
romulus. x. m̄ses ordinauit. alios xxx. alios v̄ xxxi dierū. & a
martio incipiens. decembrē nouissimū posuit. S; cū hic numer̄
neq; solis cursū nec rationib; lunę conueniret. secut̄ numa pompilius. l.
dies addidit ut in trecentis. l. iiii dieb; quib; xii cursū lunę ēfici cre-
didit annus extenderet̄ atq; his l. dieb; a se additis. adiecit alios vi.
retractos illis. vi. m̄sibus q̄ xxx habebant dies. id̄ de singlis singlos. factosq;
lvi. dies in duos nouos m̄ses pari ratione diuisit. ac de duob; p̄ ore ianu-
ariū nuncupauit. p̄mūq; anni m̄sem eē uoluit. sequentē v̄ februarū
nominauit. Lauoq; p̄ numa in honore imparis numeri. unū adiecit
diē. quē ianuario dedit. S; cū hec ratio adhuc fixa n̄ eē uideret̄. cōputa-
ta ad siderū cursū. tandē iulius cesar gaus imitatus egyptios ad nume-
rū solis. annū sic hodie seruat̄ instituit. x. uidelicet dies obseruationi
uet̄i sup̄ adiciens. ut annū. ccc̄. lxxv dieb; quib; ipse zodiacū lustrat effi-
ceret. Et ne quadrans de eēt. instituit. ut quarto quoq; anno sac̄dotē
qui curabant m̄sib; ac dieb; unū inēkalarent diē. eo scilicet m̄se
ac loco quo etiā apt̄ uet̄es m̄sis inēkalabat̄. id̄ ante quinq; ultimos m̄sis
februarū die. idq; bissexto censuit nominandū. **D** Mensiū uocabula
q̄t̄ modis constant & unde originē sumpserint expone. **M** Quatuor
ḡ modis m̄ses nominant̄. hoc ē sub idolis. sub rebus sub regibus sub nume-
ris. **D** Quot modis d̄r ianuariū. **M** Ianuari a duob; modis nom̄
accepit. hoc ē ex idolo & re. Ex idolo. hoc ē ex iano bifronte. simula-
cro uidelicet iani regis epirotariū. qui argum̄to excogitato semetipsū ig-
nitradidit. & ex hoc romanis uictoriā pepit. Bifrons aū iani simula-
crū fuit. qd̄ ex una parte uiri ex alia parte femine adorabant. indeq;
ianuariū uocauer̄t bicipitis diei m̄sem respicientē transacti anni
finē. ac p̄spicientē futuri anni p̄ncipiū. Itē ianuari ex re d̄r. eo qd̄ sit
ianua anni. hoc ē p̄ncipium. februarū qd̄ d̄r ab idolo & re. Ab idolo. fe-
bruo hoc ē plutone. q̄ lustrationū potens eē agentib; credebat̄. februarū
ē nominat̄. lustrarienī eo m̄se ciuitatē romanā necesse erat. quo
statuta iussa hoc ē sacrificia d̄s manib; soluerent. Siue februarū dicit̄
ē a febre. hoc ē a frigore p̄p̄t̄ frigidū t̄pus ipsius m̄sis. **D** Martū
ḡ unde dicit̄ ē. **M** A Marte idolo q̄ pat̄ romuli. & romanę genti

auctor estimabat. Siue a re hoc maribus martius nom accepit.
Nam & eo tempore cuncta animantia t're mares desiderant. ad concu-
bendi uoluptatem. Duob; etiā modis dicitur aplis. sub idolo id uenere
matre ut aiunt. anee. Afrom enim gre spuma m'p'atur. unde uenit or-
ta creditur. que afrilis siue afroma apud grecos nominata ē. Et sub re
hoc ē ab apiendo. quasi apilis. In hō em m'se remotis nubib; pruinis ac
tempestatib; hibnis. celū t'ra & mare horarū inspectantib; nauis. a gri-
colis. & horoscopis apitur. Arboreſ quoq; & herbe f& animalia queq; in
ptem se apire incipiunt. Sic etiā maus duob; d'r modis. hoc ē sub idolo
maio. quē iouē ē uoluerunt. quasi maiestate p'cipuū. Siue a maia
mercuri matre. Et sub re. hoc ē a maiorib; romanor; quē romulo ita
uocari placuit. Luna uisū nom accepit a iunone. filia saturni sorore io-
uis. siue a iuniorib; romanor; qui armis rem publicā defendebant.
Iulius v' a iulio cesare. quia in .iiii. id iulu m'sis creat' gaius iulius ce-
sar. qui p'mus arripuit impium apud romanos. Nam ante a martio
m'se numeratus quintilis sortus ē nom. Sic & augustus ab octauiano
cesare augusto nom accepit. qm k istū m'sis antoniuū & cleopatā uic-
& impium ppti romani firmavit. Cū aū augusti nom ille inde as-
sumpsit ex senatus consulto m'sem ob memoriam sui nom hoc habē uo-
luit. Deinde septemb. eo qd sit septim a martio. siue ab umbre. Simili qd
m octob & nouemb a numero. & ab umbre nom habent. quia his tempo-
rib; umbres t're imminēt. *De klis nonis et idibus. xxxiii.*

De kalendis nonis & idibus peto ut m' edisseras. **M** Faciam.
Kalende. agreca origine nom traxerūt. quia kale ūbum g'cū ē
id uoco. Priscis temporib; minori pontifici hec prudentia de-
legebat. ut noue lune p'mum obseruaret aspectū. uisumq; regi sacri-
ficulo nunciaret. Ita q; sacrificio a rege & minore pontifice celebrato
idem pontifex kalata id uocata in capitolū plebs. iuxta curiā cabrā
que case romuli p'xima ē. quot numero dies a kalendis ad nonas
sup'ēnt p'nucciabat. Et quintanas qdē. dicto quinq; ūbo kalo
septens septies repetito p'dicabat. Et hunc diē qui ex his dieb; qui ka-
laretur p'mus ēēt. placuit kalendas uocari. Et hinc ipsi curie. ad
quam uocabant. kalabre nom datum ē. & classī. quia omnes ppti
uocabant in eam. Ideo aū minor pontifex numerū qui ad nonas sup-
ēēt kalando p'debat. quia ppt' nouā lunā oportebat nonarū die
pptares qui in agris ēēt in urbē confluere. accepturos causas fe-
riarū a rege sacror; securor; qd id eo m'se faciendū ēēt. Vnde
quidā hinc nonas estimabant dictas. quasi noue initū obserua-

tionis. ut qd ab eo die semp ad id nouem dies uoluerent. Porro id uocari
placuit. qd diuidit m'sem. Iduare enī et rusca lingua diuidere ē.
Vnde uidua quasi ualde idua. id ualde diuisa. Aut uidua. id a iuro
diuisa. Nonnullis placet idus dictas. uocabulo g'co. aspecie. que apd
illos idea uocat. quod ea die plenā specie luna demonstrat. **O** Men-
sis quot horas habet. **M** Mensis p'pus qui xxx dies h't horas continet
dec. xx. punctos. ii dec lxxx. minuta vii. cc. minuta xxviii dec e. of-
tenta. xliii. ccc. archomos. centes & sexages centū milia. & cc xliii. cc

Constitudine q' quam in se *De quatuor uicissitudinib; tem. xxxiiii.*
rie tempoz numerabas uelle ate audire qd significaret. *poz*

Uicissitudines q' q'salu tempora nominant. iiii s't. Hiemps
uer estas. autumnus. **D** Unde dicunt uicissitudines. **M** Eo qd uicib;
sibicedant. atq; succedant. **D** Unde easdem tempora nominant.

M Quia quadā similitudine sue qualitatis ad inuicē comparata uolunt. ac t'
renis fructib; nascendis maturandisq; temperata custodiunt. Hiems enī ut po-
te sole longius remoto. frigida ē & humida. Ver. illo sup'itas redeunte humidū
& calidū. estas. illo sup'feruente calida & sicca. Autumnū illo ad inferiora des-
cendente siccus & frigidus. Sicq; fit ut amplexantib; singulis medio modera-
mine que circa se s't orbis instar ad inuicē cuncta celudant. Quib; eque
qualitatib; disparib; quidē p'se. saltūtra societate conexas ipsa quoq; mun-
di elemta constat ēē distincta. Terra namq; sicca & frigida. aqua frigida &
humida. aer humidus & calidus. ignis & calidus & siccus. Ideoq; h'c autū-
no. illa hiēni. iste ueri. illē comparēt' statū. **D** Unde uer uocatur.

M Quod in eo cuncta uernant id uirescant. Estas aū ab estu. qui in ea matu-
randis frugib; datur. Autumnus de autumatione frugū que in ea colligunt.
Hiems a frigore. Porro hiems doctorib; frigus m'p'atur. & sterilitas. **D** Ubi
ista sortuunt tempora initium. **M** Ysidorus hispalensis ep's. hiemē nos
k decēb. ver aū .viii k mar. estatē .viii k iun. autumnū x k sep habe dicit
exordiu. Greci aū & romani quoz rationē in huiusmodi disciplinis potius
quā hispanoz auctoritas sequi consuevit. vii id nov. uer. vii id fe' estatē.
vii id mai. aū vii id iun. inchoare decernunt. Hiems uidelicet & estas
initia. uespertino ut matutino uergillarū ortu signantes. h'c ueris & au-
tumni. cū plia des media fere die ut nocte oriuntur & occidunt. ponen-
tes ingressum. Et plinius scd's in libro scdo naturalis historie codē m' di-
stinguenda iudicauit. S; & homo ex t'e ses anatholus in ope suo paschali.
ita ait. Hoc aū n' ignores quod ipsa qtuor que. p'diximus tempoz. esima licet
m'sium sequentū kalende app'ximent. unū qd q; tam mediū tempoz. id ueris
estas. autumnū hiemisq; teneat. & n' ex inde tempoz. p'ncipia inchoant

ysidorus

unde mensium kalende inciant. f. ita unūquodq; inchoandum ē tempus. ut a p̄ma die ueris temp̄ equinoctiū diuidat. & estatis solsticiū estiuū. Autūm quoq; eq̄ noctiū autumnale & hiemis solsticiū brumale diuidat. **D** Nunquā ḡ hec. iiii. tempora parē longitudinē habent. **M** Habent utiq; & scdm̄ equā particio nē. recipit unūquodq; m̄ses tres dies xxi horas vii milia & dimidiam. **D** Quom̄ ḡ scdm̄ horarū diuisionē & cet̄as subdiuisiones unūquodq; temp̄ tenet. **M** Habet ḡ unūquodq; tempus scdm̄ horarū supputationē. i. cxxi horas ac semis sem. scdm̄ punctos vii dec̄ lxvi. scdm̄ minuta v̄ xxi d̄ xxxv. scdm̄ mon̄ta lxxxvi lx. scdm̄ ostenta cxxxix. x. athomos quat̄ cesies & nonages centū milia & d̄ xl

D v̄ ann̄. **M** Solis circuit̄ ac redit̄ p̄ xii m̄ses. **De annis. xxxv.**
D Unde d̄r̄ ann̄. **M** Abinnouando cuncta q̄ naturali ordine t̄nsiet̄ ut acircutu temporis ann̄ nom̄ accepto. quia uet̄es annū p̄ eicū po nere solebant. ut cato dic̄ in originib; orator̄. Annū t̄m̄nū id̄ circū t̄m̄nū Et ambire d̄r̄ p̄ circuire. **Quot sint species annorum. xxxv**

D **T**vor s̄ species annor̄. **M** Xvii. Nā lune annus v̄. sp̄es h̄t̄ solis v̄ tres. Sunt etiā anni singularū planetarū id̄ etantiū siderū. astellis q̄b; seruiunt nominati. Est annus ebdomadarū. ē ann̄ vii. requies scdm̄ legē. ē & iu belei. ē & ann̄ omniū planetarū q̄ uocat̄ magn̄. **D** Hos p̄ singulas sp̄es rogo ut exponas. **M** Prim̄ modus de luna ē. cū luna xxvii dieb; & vii horis zodia cū p̄current̄. ad id̄ signū ex q̄ egressa ē reuertit̄. Satis duob; dieb; & iiii. horis p̄luxior. Tercī q̄ xii. m̄sib; huiusmodi id̄ dieb; ccc̄ l̄iii. explet̄. & uocat̄ cōmunis. Quart̄ q̄ embolism̄ ḡce d̄r̄. id̄ sup̄augm̄tum. & h̄t̄ xii m̄ses. id̄ dies ccc̄ lxxxviii. Quint̄ ē dū p̄ xviii annos etiā satū t̄nsacto ad easdē reuertit̄ etates. Sextus ann̄ solaris ē. cū sol ad eadē loca siderū redit̄. p̄ actis ccc̄ lxxv dieb; & vi. horis. Septim̄ ē t̄s solaris. dū sol xxviii annis circulū c̄currentiū cōplet. Non̄ ann̄ ē scdm̄ stellā que uocat̄ mercuri. q̄ ccc̄ xxxviii dieb; explet̄. Decim̄ ann̄ ē scdm̄ stellā q̄ uocat̄ uen̄. q̄ p̄ actis ccc̄ xlvi dieb; complet̄. Undecim̄ ann̄ ē scdm̄ stellā q̄ uocat̄ mars q̄ p̄ actis duob; annis implet̄. Duodecim̄ ann̄ ē scdm̄ stel lā q̄ uocat̄ iouis q̄ p̄ actis xii annis cōplet̄. Terc̄ ann̄ ē scdm̄ stellā q̄ uocat̄ saturn̄. q̄ p̄ actis xxx annis implet̄. Quart̄ ann̄ ē. scdm̄ ebdomadā tot̄ ann̄ id̄ l̄. qui habet ccc̄ lx. iiii. Quint̄ ann̄ ē. req̄es septimi anni scdm̄ legē q̄ iubet̄ p̄plō d̄a rurali op̄o uacare. Sext̄ ann̄ ē. species iubei anni. q̄ ē ann̄ remissionis & l. annis implet̄. Septim̄ ann̄ ē q̄ uocat̄ magn̄. ann̄ planeta rū. dū omnia sidera ad locū reuertunt̄. ubi p̄us statuta fuer̄. & d̄ xxxii. anni implet̄. Annus ḡ solaris q̄ ccc̄ lxxv dieb; & q̄d̄stante ēstat habet horas vii dec̄ lxvi. punctos xxxv. c. xc. minuta. lxxxvii. de lx. mon̄ta ccc̄ l. de lx. ostenta d̄ xxxv. de ccc̄ lx. athomos. decies nouies centies centū milia & nouē centū milia. & quat̄ mille milia. & d̄ ccc̄ xxxi. lx

D **Q**uia de solarib; & lunarib; annis dicens de annis quinq; **De planetis & xxxvii.** planetarū adiunxisti. p̄cor ut ipsor̄ siderū p̄petatē **originem nom̄**

n̄ ḡueris explanare. **M** Septē enī sunt planete. que adū so cur̄ nū carū. su cont̄ mundum ferunt. hoc ē sol luna mercurius. uenus mars. iouis saturn̄. Hec ḡ cū sp̄a celestis ab oriente in occasū se uertat. reuertunt orientē uersus p̄ zodiacū. & ut sapientibus ista mundi uisū ē. tempas celi uelocitatē. ne nimio cursus sui rotatu p̄cipitet. **D** Unde d̄r̄ sol. **M** Quod solis int̄ omnia sidera luceat. Oriente enī sole cet̄a sidera mox radios suos abscondunt. Et ut quibdā placet ipse lune & stellis omib; suo aspectu tribuit ut lucere ualeant. q̄ n̄ p̄p̄o f̄ mutuo a solis lumine resplendent. Unde poeta ait. lucentē q; globū lune utaniaq; astra. sp̄e int̄us alit. luna v̄ d̄r̄ quasi lucina ablata media sillaba. De qua idē poeta. Casta faue lucina. Sūpsit aū nom̄ p̄ deriuationē. a solis lu ce eo q̄ ab eo lum̄ accipiat. acceptūq; reddat. **D** Unde dicunt̄ stelle.

M Astando. quia fixe s̄ semp̄ in celonec cadunt. Nā q̄ uidem̄ a celo q̄si stellas labi n̄ s̄ stelle. f̄ igniculi ab ethere lapsi. qui sunt dū uent̄ alti ora petens. ethereū ignē secū t̄nt. q̄ tractu suo imitat̄ stellā cadentes. Nam stelle cadere non poss̄. immobiles enī s̄. & fixe cū celo ferunt.

D Si stelle ut afferis in celo s̄ fixe. unde dicunt̄ planete. **M** Pla nete. solūm non s̄ fixe f̄ in aere ferunt. Dicte aū planete a pot̄e planos hoc ē ab errore. Nam int̄dum in austrū. int̄dū in septentrionē plerūq; cont̄ mundū. n̄nū quā cū mundo ferunt. Hec & retroḡda. & anoma la & anteḡda & stationaria dicunt̄. Nam retroḡdatio stellarū ē. dū stella motū suū agit simul & retro submouere uidet̄. Anomala dicunt̄. q̄ndo particulas addunt. ut de h̄unt. Anteḡda ut p̄cedentia s̄. dū motū suū c̄suetū agere uidet̄. & tam̄ aliq̄d̄ p̄ c̄suetudinē p̄cedunt. Statua dicunt̄ quia dū stella semp̄ mouet̄ tam̄ in aliq̄b; loci stare uidet̄. **De**

D **S**ed quia audui te dicentē **cursu planetarum. p̄ signiferum.** planetarū t̄nsitum cē in zodiaco. ipsius zodiaci p̄petatē. & cursū earū meo rogo ut exponas. **M** Faciā. Z.odiacus ut signifer ē circulus obliquus. xii. signis c̄stant. p̄ quem errantes stelle ferunt. nec aliud habitat̄ int̄ris. q̄m q̄d̄ illi subiacet. Reliqua. a polis s̄q̄alent. Est aū signifer ccc̄ lxxv. partib; & quadrante unū part̄. p̄ celi ambitū longus & xii partib; lat̄ p̄ns uersū. ueneris tantū stella excedit eū bim̄ partib; luna q̄ p̄ totā c̄i latitudinē uagat̄. f̄ eū omnino n̄ excedens. Ab his mercuri stella laxissime. ut tam̄ eduo dens partib; tot sunt enī latitudines ut dixim̄ n̄ ampli octonā p̄t̄ret. neq; has equalit̄. f̄ duas in medio ei. & sup̄. iiii. infra duas. f̄ in medio fert̄. int̄ duā par tes. flexuoso draconū meatu in eq̄lis. Marti stella. iiii. mediū. Ioui media.

et sup duab; Saturni duabus. ut sol **De duodecim signis. lxxxviii.**

SIGNA autem Zodiaci uelle ut ediceret unde traxerint nomina. **MA** causis q̄ annalib; ut a gentium fabulis nomina sumpserunt signa xii. **N**am arietem martio m̄si ppt ammonē iouē tribuunt. unde & in eisi mulacro arietis cornua pingunt. Taurū apli. ppt eundē iouē. qđ in bouē fit fabulose euerfus. Castorē & pollucē maio. ppt insignia uirtuti. Lorro canerū unio quando sol ad inferiora redit. eo qđ cancer impulsus retro cursum dirigere soleat. Leonē quē occidit hercules. ppt uim feruoris iulio assignant. Uirginē augusto. qđ tunc exhausta calorib; tellus nihil pariat Librā septembri ob equalitatē diei & noctis. Scorpiū & sagittariū equinis crurib; deformatū ppt fulmina m̄sium ipsorū octob; & nouemb; accipiunt. Capricornū decemb; ppt caprā iouis nutriticē cui extrema pisci similia pingunt. qđ hui; m̄sis ultima sint pluuialia. Aquariū Ianuario. februario piscē ob m̄ses imbriferos tradunt. Singulis autem signis t̄ne decadē. xxx. v̄ partes deputant. eo qđ sol xxx dieb; & x. semis horis illa percurrat. a medio m̄sis idē xv̄ k die semp̄ incipiens. Unde & quib; dā uetūm placuit. sequenti m̄sis eē signū in cui; cursu ad usq; medietatē unū qđq; prendit. ei; assignari sic ille q; inde uisibus heroicis cecinit dicens. Respicias aplis aries s̄cete kalendas. Manus agenorea mirat; cornua tauri. & cetera eodē m̄. Sunt autē hec signa tantē magnitudinis. ut non minore quā duarū spacio horarū. ut oriuntur & occidere t̄ de loco possint moueri. **Demonstratio signorū p̄ solis cursum.**

Uelle quidē ut aliquā noticiā inde daret. **M** Noticia q̄ horū signorū meli; a colloquente & digito demonstrante qm̄ a scribente percipit quia p̄stellas in eis disposita. notabilia sunt. inuestigantib; & hec n̄ ab eo qđ astronomie disciplinā tenet & siderū loca intinmare ac demonstrare nouerit. nullaten; edici qunt. S; horū tam; signorū curiosus inq̄sitor. potē aliquā accipere noticiā si diligēt solis ac lune in ei; obseruauerit cursū fecerit & aditū. Siquidē sol morat; transiens in uno quoq; signo xxx. dies. x. horas ac semissem. ac deinde in aliud signū ingredit;. qđ simulit; in xxx dieb; & x. horis ac semissem; t̄nsiens. t̄cium intiat. sic qđ illud signū qđ iā p̄dem reliquerat stellis apparentib; ante aurorē exortū notabile reddet. S; qđ t̄ria signa semp̄ circa solem diurno lumine plena idē hoc qđ nuprime ipse reliquerat. & ipsū in quo p̄sens ē. & illud in qđ p̄xime ingressur; ē. Luna qđq; simulit; suo cursu signa demonstrat. Nā ipsa binis dieb; & senis horis ac bisse unū horē singula signa plabit;. & sic calculator argumētū qđ de ei; t̄nsitu p̄signa faciē ē p̄dicet. potit ex ei; statu signorū comere loca. **De lune cursu p̄ xii signa.**

Des argumētū uelle ut in edicere. **M** Luna cotidie quatuor punctos siue crescens a sole longius ab ē siue decrescens soli uicinior; qm̄ p̄ die fuerat

reddit;. Singula autem signa x. punctos habent idē duas horas s̄cē superius admodum. Quinq; enī puncti in luna horā faciunt. Et si uis scire in quo signo lunā sume lunā quā uolueris. ut puta quintā. multiplica p̄ iiii. fiunt xx. Latere p̄ decē. Bis dem; m̄es. Duob; q̄ signis. Luna q̄nta semp̄ a sole distat. hē sume octauā luna multiplica p̄ quatuor. fiunt xxxii. Latere p̄ x. Ter dem; p̄ries. & remanent duo. Trib; q̄ signis. & duob; punctis octaua luna semp̄ a sole dirigit;. Duos autem punctos. sex partes intellege. hoc ē quantū sol in zodiaco sex dieb; eēt ex itineris. Punct; siquidē habet tres partes. quia signū qđq; x. punctos xxx partes habet. Et ne suspicio t̄ forte argumētū fallentis incidat. quere addiametrū celi qđ xv. lunā tenere nemo qđ dubitet. Multiplica xv p̄ iiii. fiunt lx. Latere p̄ x. Sexies dem; sexas. Sex enim signis xv. luna semp̄. hoc ē dimidio spere celestis a sole discernit;. siue ante. siue retro respexeris. Deniq; orbē lune quotiens plenissim; ē. eontē solē eernis oppositam. humilem uidelicet sole sublimi & sublimē. sole humili. quia nimirū eū sole tenente estiuū circulū plena ē ipsa tenet brumalē. Cū sole de uero in brumalē plena ē. ipsa solsticiali scandere circulo nox longissima p̄dit. At eū iste hoc eq̄noctiū in plenilunio. tum illa altūm seruat. Et quot ille partib; eq̄ noctiū ut solsticiū qđ nuprime lustrauerat t̄nsit totidē partib; luna plena ut eq̄noctiū. ut solsticiū qđ contē ē parat eē t̄ngressa. **D** Post quot dies sol illam partem celi conscēdet. ad quā luna t̄cia pueniet. **M**ense toto & dieb; septē.

D Argumētū ad inuestigandū lune cursū ostende m̄. **M** Sol q̄ cotidie partē unā zodiaci sui cōplet. Neq; aliud partes zodiaci quā cotidianos solis in celo debem; sentire p̄gressus. Luna v̄ cotidie xii. partes eidē zodiaci cōficit. hoc ē punctos. iiii. & unā partē. Et qđ illa xii. partes sol unā cōplet. inde fieri ut sup̄ docuim;. n̄ plus cotidiano p̄gressu a sole. qđ quatuor punctos. hoc ē duo dem; partib; elonget;. Lonat; q̄ lunā ubi libet computare uoluerit. ut puta in Ianuarii p̄mam. Hec ubi p̄ma noctem dieq; t̄nsēgerit. illū celi locū tenet. quē sol xii. eidē m̄sis completo. Ubi scdā ē. multiplica duos quat;. fiunt viii. hē ut de punctis ad partes puenias. multiplica octo p̄ tria. fiunt xxxiii. illa q̄ celi partē tenet luna scdā in. iiii. non; iiii. quā sol xx. iiii. ab hinc die cōfecto. Ubi v̄ t̄cia ē multiplica tres p̄ iiii. fiunt xii. Latere p̄ x. Decies asses decus. & remanent duo puncti idē sex partes. illa q̄ celi partē tenet luna t̄cia. in. iiii. non; iiii. quā sol m̄se toto. & dieb; sex. p̄. iiii. non; iiii. exactis. hoc ē p̄. iiii. non; iiii. sexto die cōsummato. Et ut ad sumam pueniam;. sume xxx. lunā que tunc fit. iiii. k̄ fr̄o multiplica p̄. iiii. fiunt c. xxx. Latere p̄ x. Duodecies dem; cernies. illa celi parte luna xxx. occurrit. quā xii. mensib; exactis hoc ē toto anni circulo transacto. sol obtenturus ē. Et notandū qđ. x. semis horē. q̄ ext; tricenā partes in uno qđq; s̄t. quia plenā partē xx. iiii. n̄ reddunt. simul computari negleguntur. s̄ infra p̄dictum. xii. mensium cōphenduntur. numerum.

xlii Argumētū ad inuestigandū lune cursū.

UELLEM argumētum aliqd in utramque *Quot horis luceat luna. argumēt.*
quom̄ possem comprehendere. quot horis p̄ singulas noctes sue etatis luna luce
at. **M** Siuis scire quot horis luna quelibet. tene etate luna de qua inquiri. mul
tiplica p̄.iii. q̄a p̄ma luna .iiii. punctos luceat. adicitq̄ hic numerus a sc̄da luna co
tidie usq̄ ad plenilunū de h̄ncq̄ parib; debine spaciū indiminutionē. luceat pari
in luna p̄ma & xxviii. Et idō siuis nosse q̄ horis luceat luna q̄nta. multiplica
q̄ntq̄ p̄.iii. fiunt xx. Partire p̄ q̄ntq̄. Quat̄ quini fiunt xx. Quatuor ḡ horis luceat
luna quinta. similiter & xxv. Item siuis scire quot horis luceat luna x̄. multiplica
x̄. p̄.iii. fiunt xl. Partire p̄ quinq̄. Octies quini fiunt xl. Octo ḡ horis luceat
luna x̄. similiter & xxx. *De magnitudine solis & lunae.*

De magnitudine solis & lune uelle ut aliqua diceret. **S**olis ignē dicunt aq̄
nutriri multoq̄ hunc luna ampliorē. lunā v̄ trā eē maiorē. unde & cuncta
uni magnitudinis appareat. Q̄d enī sol cubitalis uidet̄. numq̄ celsitudinis distan
tia fac̄. Alioq̄n maior indis oriens. britanus appareret occidens. Qui dū natura
sit igneus motu quoq̄ immo calorē adauget. Ille cursu uariante dies & m̄ses tē
pora diuidit & annos. aerisq̄ tempiem accedendo & recedendo p̄temporū ra
tione dispensat. ne si semp̄ in eisdē locis moraret̄ alia calor. alia frigus absumeret̄.
v̄yā nec crescere dicunt nec minui. *De natura & situ lunae.*

si a sole illustrata a parte quā habet ad eū. paulatim ut ab eo receden
do. ut ei appropinquando nob̄ candidā reuolueret̄ partē ut atram. Et die quidē cres
cente. supina cerni nouā lunā ut pote supiorē sole. & ad aquinolanalia subeuntē.

Defect̄ luminis utriusq̄ sideris. unde sit rogo *De eclipsi solis & lune.*
ut edisseras. **S**olem inuentu lune. lunāq̄ trā obiectu nob̄ phibent oc
cultare. Si solis defectū. non n̄ nouissima p̄ma. ut fieri luna. quā uocant corū
lunę aū. non n̄ plena. Non posse v̄ totū solē adimi trā incedente luna si trā
maior eēt quā luna. Om̄ib; aū annis fieri utriq̄ sideris defectū. statuis dieb;
horisq̄ sub trā. nec tam cū supne fiant ubiq̄ cerni. aliq̄ndo p̄p̄t̄ nubila. sepiy
globo trā obstante. conuexitatibus mundi. *Eclipsis ubi non fit & cur.*

Defect̄ solis ac lune uestigios orientis incolę non sentiuſ. nec matutinos
ad occasum habitantes. obstante globo trā. Neq̄ enī nox aut dies
quamuis eadē toto orbi simul ē. oppositu globi noctē aut ambitu diē affe
rent. Tempore enī alexandri magni luna defect̄ in arabia. noctis hora sc̄da
eadēq̄ in sicilia exoriet̄. Et solis defectū qui fuit ipsa n̄o. & frontegio consulis
u. k. maii campania hora diei. int̄ septimā & octauā. armenia int̄. x̄. & xi. sc̄ntit.

De in quo colore sint planete si *De incho & qualitate planetarum.*
posim ea inde cognoscere. et utrum mutent colores annon. **S**uis q̄dē
unicuiq̄ color ē. Saturno candidus. ioui clarus. marti igneus. lucifero gaudens
uespo resplendens. mercurio radians. lune blandissoli cūorū ardens. p̄ta splendens

14.
Si colores altitudinū tatiotempat. Siquidē earū similitudinē thunt. in quarū
aerē uenere subeundo. tinguntq̄ appropinquantes utralibet alieni meat̄ circuls
frigidior in pallorē ardentior in ruborē. uentuosus in horrorē. sol atq̄ cōmis
sire absidū. extreme q̄ orbite atram in obscuritatē. **D** Quo aū in loco ut inq̄b;
signis sunt in presenti. **M** Q̄do id anno dominice incarnationis. dccc. xxx. m̄se
iulio nona die m̄sis ē sol in uicesima trā parte cancri. luna in nona parte tauri.
Stella saturni in signo arietis. iouis in librē. martis in pisciū. ueneris q̄q̄ stella
& mercuri. quia iuxta solē in luce diurna in sunt. non apparet in quo signo mo
rent̄. **D** Cetera quoq̄ sidera que ext̄ zodiacū sunt peto ut in breuē enumeres
& q̄ ad extra parte. ipsius hodiaci. que uē a sinistra sint edisseras. **M** Side
cursu tantū planetarū content̄ eē iam satis ē dictū putares. Si q̄a nimis
curiosus es. & ad cetera signa q̄ p̄ totū spē celestis ambitū eēstunt inq̄rendo
p̄gderis. necessariū reor ut ipsius sperē sicū & naturā p̄ ex ponam sc̄dm̄
maiorū sententiā huius. & sic tuę interrogacioni de ceteris respondeam.

Utrāq̄ facias **C**elum subtilis *De natura celi. xlviii.*
ignēq̄ naturā. rotundumq̄ & a centro trā eēq̄ spaciū undiq̄ col
lectū ē. unde & conuexū mediūq̄ quacūq̄ cernit̄ in enarrabili ce
leritate cotidie circū agi sapientes mundi dixerūt. ita ut rueret. si n̄ pla
netarū occurſu moderaret̄. argumētū siderū nitentes. que fixo semp̄ cursu circū uo
lant septentrionalib; binores giroſ circa cardinē p̄agentib; cui uertices ex
tremos circa q̄s spā uolunt̄ polos nuncupant. glaciali rigore tabescentes.
Hoz̄ un̄ ad septentrionē plagā eēsurgenſ boreas. alī de uexus in austrū trāq̄ oppositū
australis uocat̄. que in iora austrī sacra scriptura nominat. Inq̄ spā quinq̄ cir
culos eē sapientes mundi dixerunt. *De quinque circulis mundi. l.*

Dvorū p̄mus ē septentrionalis. frigore inhabitabilis. cui sidera nob̄ nūq̄m
occidunt. Sc̄ds solstitialis a parte signiferi excellentissima nob̄ ad sep
tentrionalē plagā uersus tempat̄ habitabilis. Teri eē noctialis. medio
ambitu signiferi orbis incedens. torridus inhabitabilis. Quart̄ brumalis a par
te humillima signiferi. ad austrinū polū uersus tempat̄ habitabilis. Quint̄ australis
circa uerticē austrinū. quinta tegit̄ frigore inhabitabilis. Tres aū mediū cir
culi in equalitates tempoz̄ distinguunt. cū sol h̄c solsticio. illū eē noctio trā
bruma teneat. Extrema enī semp̄ sole carent. Unde & atle insula uni diei
nauigatione ad aq̄lonē. mare congelatum inuenit̄. *De stellis que sunt ex
l.*

De e q̄dem p̄bo & eū grā accepit̄ de dis trā hodiacum. *l.*
positione siderū sic̄ mibi p̄misisti peto ut exponas. **M** Sunt ḡ signa ext̄
q̄ in hodiaco eēstunt. ut atrā phenomē testant̄. numero. xx. quoz̄
alia signifer horoscop. ad septentrionē. alia ad austrū seq̄stra **D** Que sunt
illa q̄ ad septentrionē s̄t. **M** Due uidelicet p̄mum urſe. hoc ē helix. q̄ &

arcturus maior & phenix. siue cinofura. q̄ & arcturus minor d̄r. & draco q̄ ē
tinet utrosq̄ arcturos. helicis sup̄ uoluent caput. & phenici circū cingens cau
dā. Deinde hercules sup̄ anguē incumbens genu flexo claua erecta pelle leo
nis optus d̄r. p̄ea corona habens stellas nouē in circuitu positas. Lunc serpen
tarius. qui & aselepius d̄r. stans sup̄ scorpionē. tenet serpentē in manibz.
l̄c̄ arcophilax q̄ & boetes d̄r. ser̄c̄ custos plaustrī p̄cedit arcturū maiore q̄m
& ipse sequit̄. Cepheus & aquila tunc splendescunt stelle cassi ephie & andro
mee dinoscunt̄. Deinde p̄seus & agnator cum bedis suis clarescunt. Bellosofons
quoq̄ & delphin cignus & lura. suis in locis. & trigon sup̄ caput arietis splendore
notabiles sunt. **D** Que sunt illa q̄ zodiacus ad austrū sui secludit. **M**ori
on scilicet & canicula. lepus & argo coccul & curus. q̄ & eridianus cui subiacet
stella que d̄r canopus. que remonem nauis tangit. l̄sc̄is magnus q̄ & auster d̄r
sacerarium. centaurus cum bestia quam manu tenet. Serpens sup̄ cui caudā cor
uus sedere d̄r. & in medio urnam afferunt. Ultim̄ omnium anticarus ē situs sub
geminis. Et idō anticari d̄r. q̄d̄ contri sit eam. Et mira gentiliū stulticia q̄d̄ si
dera que d̄s ad honore nominis sui creauit. & in celestibz constituit. ea ipsi sce
leratis hominibz & brutis animalibz in t̄ra afferipser̄t. Preter hec omnia & lactes
circulus. figura candidior. p̄mediū celi vertacē. que uulgo dicunt ex splendore
solis in co currentis ita fulgere. S; frustra. cū ab eo nunquā n̄ in parte sagittari
& geminorū tangat̄. in quibz candidū circulū signifer cingit. **D** Ad quod q̄ hec
sidera legentibz p̄derit̄. & in q̄ adiuuant compotistam. **M**Ad dinoscendū
nocturnas horas non parū adiuuant calculatorē. nec non & uatoribz & nauis
ualde necessaria s̄t. q̄ obseruant colores eoz & cursus. & futurā tempestatē

D seu serenitatē inde comiciunt. **De cometis. lii.**
Cometas q̄ audiui quas dā stellas nominari. s; has in numerando stellas
p̄gressus ē. **M** Non eas quasi obliuiscendo p̄gressus sum. s; ordine serua
ui. ut de eis seorsum dicerē. quarū qualitas & cursus accūs stellas separata ē. Come
te nanq; s̄t stelle. flammis crinitē. repente nascentes regni mutationē. aut pe
stilentiam aut bella. ut uentos estusue portenderes. quarū alie tendunt
errantiū m̄. alie immobiles berent. om̄s ferme sub ipso septentrione. aliq̄
ei parte n̄ certa. s; maxime incandida. q̄ lactea circuli nom̄ accepit. Bre
uissimū q̄ cernunt̄ spaciū. septē dierū annotatū ē. Longissimū. lxxx.
Spargunt̄ aliquando & errantibz stellis cet̄sq; crines. s; cometa. nunquā
in occasura parte celi ē. **De solsticiis & equinoctiis. liii.**

Dost quā de stellarū situ & narratione dixisti satis. necessariū reor.
ut de maximis luminariibz ut sole & luna. adhuc referas. & osten
das ubi equinoctiū. & solsticiū p̄p̄m habeant locū. **M** Solsticia ap̄
plerosq; bina putant̄. hoc ē viii k̄ ian̄ & xvi k̄. Similiū & equinoctia bina

15.
viii k̄ apr̄ & oct̄ octauis scilicet in partibz capicorni et cancri arietis & libre.
Uerū sic in ratione paschali didicim̄. equinoctiū uernale. xii k̄ ap̄ die. cum
ctoz orientaliū sententis & maxime egiptioz. quos calculandi ēē p̄tis
simos constat specialit̄ innotat̄. cet̄os quoq; triū temporū articulos puta
mus aliquanto p̄usquā uulgaria scripta continent. ēē notandos. Ut enī
de equinoctio uerniq; caput ēē quatuor memoratarū mutationū annaliū
mundi origo docet breuit̄ loquam̄. regula tenet eccl̄astice obseruationis
a niceno c̄firmata c̄clio ut pasche dies. ab xii k̄ apr̄ usq; in octauā k̄ mai in q̄
ratur. Item regula chatholice institutionis p̄cepto. ut ante uernalis equi
noctiū transgressū pascha non celebret̄. Qui q̄ viii k̄ ap̄ die putat ēē equi
noctiū. necesse ē ut idem aut ante equinoctiū pascha celebrari licitū dicat.
aut ante viii k̄ apr̄ die pascha celebrari licitū neget. Ipsū quoq; pascha q̄d̄
dn̄s p̄die quā patet̄ cū discipulis fec̄. aut viii k̄ apr̄ die n̄ fuisse. aut ante eq̄
noctiū fuisse confirmet. Non enī n̄r̄ tantū temporū s; etiā legalis & moysay
ca decernit institutio. non ante t̄nsensū hui equinoctiū. die festi paschalis
ēē celebrandū. sic attestante anatholio euident̄ edocet philo. & iosephus. sic
& eoz antiq̄ores. agathobolus. & ab eo erudit̄ aristobolus. ex paneada. q̄m̄ ex
illis. lxx. fuit q̄ missi fuer̄t a pontificibz. ad ptolomeū regē ḡroz libros interpretari
in grecū sermonē. Quibz multa ex t̄ditionibz moysi p̄ponenti regi p̄comantiq;
dixer̄t pascha n̄ pus ēē immolandū. quā equinoctiū uernale t̄nsiret. Unde necesse
ē. ob c̄seruandā ueritatē regulā. dicam̄ apte. & pascha ante equinoctiū tenebrāq;
deuictas n̄ immolandū. & hoc equinoctiū xii k̄ apr̄ diei ascribendū. sic n̄ solū aue
toritate pat̄na. s; & horologica consideratione docem̄. S; & cet̄a in t̄pora huiusmo
di c̄fima simili ratione aliq̄ dieb; ante viii k̄ sequentiū ēē notanda. Igit̄ sic sup̄ de
uī uicissitudinibz dixim̄. ita & n̄ de istis. uī. t̄minis dn̄s. q̄a a xii k̄ ap̄ q̄d̄ eq̄
noctiū uernale ē usq; i xii k̄ iul̄ s̄t dies. xxi. a xii k̄ iul̄ usq; in xii k̄ oct̄. similiū dies
xci. a xii k̄ oct̄ usq; in xv k̄ ian̄. similiū xci. a xv k̄ ian̄ usq; in xii k̄ apr̄ simi
lit̄ xci. s̄unt om̄s dies. ccc lxxii. & remanet dies un̄ de anni circulo & sex hore.
q̄ p̄ unūquēq; annū p̄p̄t rationē bissexati accessere p̄bant̄. Que si diuidunt̄ p̄ unū.
partē & fuerint adiecte partibz superioribz er̄t unicuiq; parti dies xci. et vii. hore.
& dimidia hora. S; notandū q̄d̄ dies equinoctiali om̄i mundo eq̄lis ē. uario aut̄ lucis
increm̄to. in uero insula longissim̄ dies. xii hore equinoctiales & vii. partes unū
hore colligit. Alexandria xiiii hore. in italia xv. In britannia xvii. ubi estare
lucide noctes hant̄ dubie restant̄. id. q̄d̄ cogit ratio credi. solstien dieb; acceden
te sole p̄p̄ius ueracē mundi. angusto lucis ambitu subiecta t̄re c̄tinuos dies habe
ri. m̄sibus. noctesq; eduiso ad brumā remoto. Qd̄ fieri in insula thyle. p̄theas
massiliensis scribit. sex dierum nauigatione in septentrionem a brittan
na distante. **De bissexto in solis & lunae cursu.**

BISSEXTI ratione rogo ut edicas. **M** Bissextus ex quadrantis ratione p[ro]p[ri]o
annu[m] conficitur du[m] sol ad signu[m] ex quo equisus e[st] n[on] in ccc. lxx dieb[us] s[ed] iiii. die par
te supradicta reu[er]t[ur]. Verbi gra[m]. Si n[on] equinoctiale locu[m] sol oriens intuerit in h[oc]
anno sequenti meridie. xio uespe. q[ui]nto media nocte. q[ui]nto rursus in exortu
recurrere necessario die p[re]monet augendu[m]. Qui si forte n[on] addat p[ro] ccc lxx an
nos equinoctiu[m] uernale. brumali solsticio pueniet. Que[m] egypti anno suo exple
to. id. iiii. k. s[ed] e[st] romani vii. k. mar[ti] unde & nom[en] accepit inponunt. Breui
ori au[tem] & uulgar[is] ratione bissextu[m] retardatio generat solis. n[on] ad cand[em] li
nea[m] pactis ccc lxx dieb[us] plene redeunt. Que[m] si uerbi gra[m] in equinoctiu[m] unali
qd[am] iuxta egyptios xii. k. ar[ab] puenit. surgente a medio orientis diligent[er] an
notauerit. h[oc] anno sequenti die uidelicet eode[m] aliquanto inferi[us] oriri. & iiii.
i. v. q[ui] anno eand[em] diminutione[m] intantu[m] augeri reppies. ut n[on] die adicia[m]
xii. k. ar[ab]. equinoctiu[m] factu[m] s[ed] a medio surgat orienti. eand[em] scilicet tarditate[m] in
cecis seruaturus ex o[mn]ib[us]. **D** Nu[m]q[ui]d in lune cursu quadrantis ratione ob
seruare debemus. **M** Debemus utiq[ue] quia si lune q[ui]drante[m] accommodare
negauerit. s[ed] bissextu[m] anno eide[m] q[ui]drante[m] m[en]sem lunare[m] februario. cui & an
tea solebas aptauerit. fit p[er]fecto ut xiiii. luna paschat eide[m] anni p[re]die q[ui]m
debuerat adueniat. id[em] q[ue] paschalis ratio uacillet. & totus mox anni cursu
trahet. statusq[ue] ille semp[er] inuolabilis circuli decennoualis magis magisq[ue] t[er]ra
deuertat. Qua de re oportet ut sic dictante quadrantis ratione quarto
anno que[m] bissextale[m] dicim[us]. unu[m] die[m] solari adicim[us] anno. similit[er] lunari unu[m]
die[m] adiciam[us]. ca[m]q[ue] lune[m] m[en]sis februaru[m] tribuam[us] siue illa[m] ante int[er] kalatu[m] q[ui]
drante[m] seu p[ro]modum t[er]minari t[er]minat. ut q[ui] ceteris annis. xxviii dieb[us]. an
no au[tem] bissextu[m] xxx computet[ur]. Ipseq[ue] ann[us] si co[m]munis sit. cu[m] ccc lxx dieb[us] si
embolism[us] cu[m] ccc lxxxv co[m]pleat[ur]. sicq[ue] fiet. ut in una eade[m]q[ue] vii. k. mar[ti] linea
& in sole & in luna numerus geminet[ur]. ut in p[re]senti anni ubi gra[m]. vi. vii. q[ui]
ponim[us] feria[m]. ita ibide[m]. vi. vii. q[ui] ponam[us] luna[m]. hac semp[er] industria p[er]uigiles
ut cu[m] luna[m] m[en]sis febr[uar]i in anno bissextu[m] xxx fecerim[us] in dieb[us] tam[en] kalendaru[m]
mar[ti] excepto solu[m] xi. circuli decennoualis anno ipsa[m] q[ui]m & ante e[st] uenerat
luna obseruet etate[m]. Quib[us] au[tem] quantisue tempo[rum] particulis idem lune
quadrans accrescat. maiori q[ui]sita indiget. Namq[ue] cum ipso q[ui]drante etia[m] e[st]
bra embolism[us] in t[er]ruptio. Et saltus quoq[ue] ratione tota discursus lunaris
m[en]sura ad puru[m] dinosci queat obsistat. **Argumentu[m] ad bissextu[m] inueniendu[m].**

Uellem ut aliquod argumentum in daret p[ro] q[ui]d scire possim utru[m] bissex
talis annus fieret. an etia[m] p[re]parationis bissexti. **M** Si hoc nosse de
sideras. sume annos ab incarnatione d[omi]ni. quotcu[m]q[ue] fuerint. ut pote in
p[re]senti dccc. xxx. hos partire p[er] iiii. q[ui]a bissext[us] p[er] quatuor annos inuenit.
Quat[us] g[er]o ccc. Quat[us] v. xxx. et q[ui] n[on] remanet. annus e[st] bissextalis.

16.
Sig[na] unus remanserit p[ri]mus e[st] ann[us] p[re]parationis bissexti. si duo. scds. si tres. t[er]s.

De saltu lune posco ut similit[er] in **De saltu lune.**
ratione p[er]feras. sic & de bissexti fecisti. **M** Saltu[m] lune. locus & hora
citor[um] incensionis eius p[er] xviii. annos efficit. Quam[en]i[m] quida[m] singlas
lunas xxviii semis dieb[us] computantes incensiones earu[m] mediodie & medio
noctis semp[er] atinent. n[on] in hoc tam[en] ueritate[m] nature s[ed] calculandi facilitate[m]
inquir[unt]. Na[m] si natura[m] queras. luna p[ri]mi m[en]sis q[ui] n[on] ubi gra[m] meridie. & scdi q[ui]
n[on] medio noctis accendit[ur]. anno futuro. hora & x. mo[m]tis. & dimidio mo[m]ti
& xviii parte dimidii mo[m]ti. ante mediu[m] diei ut noctis illustat[ur]. Nec tam[en]
hac distinctione ad certu[m] embolism[us] ut co[m]munis anni t[er]minum. s[ed] ad equa[m] diu
sione[m] xviii tendit anno[rum]. sicq[ue] p[er] xviii annos lunaris ascensio se se p[ro]ceu
pando unu[m] diei spaci[u]m amittens ultim[u]m decennoualis cicli annu[m] ccc lxxxiii.
dieb[us] fac[ere] co[m]putari. Qd[am] si facere neglegis p[er] xv. decennoualis ciclos xv. luna
t[er] ubi p[ri]ma co[m]putat[ur] occurrer[et]. **D** Quantu[m] in uno anno accrescit de saltu
lunari. **M** Quatuor mo[m]ta & v. ostenta. In unoq[ue]q[ue] m[en]se. iiii mo[m]tis
& v. ostentis desit. q[ui]d una lunatio ad xxviii. dieb[us]. & xii horaru[m] plenitudi
ne n[on] pueniet. Et in dimidio lunari m[en]se. duo mo[m]ta. & ii. ostenta & dimi
diu[m] ostentu[m]. **D** Ubi g[er]o locus istius saltus e[st]. **M** A quib[us] v. xii. k. ar[ab] die ui
det[ur] anno reddendus. p[ro]p[ri]o origine[m] e[st] ditionis sideru[m] ut luna m[en]sis mar[ti] q[ui] co[m]fit
die xxviii. debine utat[ur] in nona. S[ed] s[ed] q[ui] hoc nob[is] in luna m[en]sis nouembagen
du[m] magis autument. quatu[m] huiusmodi impedim[en]tis. cu[m] p[re]cedentis anni so
lari. nouu[m] de cetero annu[m]. libo possint compoto ingredi. iuxta exemplu[m] uide
licet egyptio[rum] q[ui] hoc penultimo anni sui m[en]se. q[ui] n[on] uult facere p[ro]bant. S[ed] siue hic
siue illic siue alibi feceris. necesse e[st] ibide[m] ni fallor. tres parit[er] m[en]ses. unde t[er]ce

D norum computare dierum. **De decennouali circulo.**
Decennoualis g[er]o circuli rationum. q[ui] saltu[m] lunare[m] gignit. & lune cur
su ordinat uelle ate audire & argum[en]to conicere. **M** Circulu[m] de
cennouale[m] p[er] xiiii. lunas paschales. nicena synodus instituit. eoq[ue] cund[em]
anni solaris die[m] unaq[ue]q[ue] luna p[er] xviii. annos inerrabili cursu redeat. q[ui] di
uidit[ur] in ogdoas & endecadas hoc e[st] in octo & xi. annos. Octo eni[m] anni lunare[m]
totide[m] solares duob[us] tantu[m] dieb[us] t[er]minant. Quor[um] alit[er] ad explem[en]tu[m] occur
rit endecadis. alit[er] ratione saltus absumit. Alioq[ue]n. endecad[em] solaris unu[m] a die t[er]m
cenderet lunare[m]. Licet quida[m] uolent[ur] hos dies ex bissextis vii. anno[rum] sup
plere nitant[ur]. cu[m] bissextis soleat in m[en]se februario soli sup[er]fus & lune. futu
tempori nihil p[ro]iudicare. & ipsi nullu[m] endecadi bissextu[m] addant. Ut g[er]o apti
dicat. duo lune dies q[ui] sup[er]st[ant] in ogdoade. duos q[ui] desit in endecade complebus.
S i g[er]o uelis cognoscere quotus **Argumentu[m] ad inueniendu[m] q[ui] sit anni circuli**
sit annus circuli decennoualis. sume annos ab int[er] decennoualis.

natione dñi quotq̄ fuerit. & unū semp adice. Hos partire p̄ xviii. Quot
remanet ipse ē annūscielī decennoualis. Si nihil remanserit xviii. ē. Ver-
bi grā. ut in p̄senti sunt anni dccc. xx. His adice unū. q̄a in sedō anno cir-
culi decennoualis dñs incarnatus ē. & sunt dccc. xxi. Hos partire p̄ x.
& nouē. Quadrages. dem. & nouem. dcc. lx. hē t̄denū & nouem. lvi. q̄
superiori numero copulata efficiunt numerū dccc. vii. quia q̄tuor anni po-
ris numeri remanent. quartus ē annus circuli decennoualis. **De commu-**

lviii **D** **Q**uid de cōmunib; annis & embolismis **inibus annis & embolismis.**
dicas expecto. **Q**uidit̄ aū circulus idem in embolismos annosq̄
cōmunes quos hebreorū quoq̄ p̄seorū auctoritate c̄stat obseruatus.
Cōmunes aū annos idē ccc. lvi. dierū xii. Embolismos v̄ idē ccc. lxxxvi. di-
erū continens vii. Primū nanq̄ & sedō annus cōmunis s̄ t̄uus embolism̄. Quartus
& quintus. cōmunis. vi. embolism̄. Septim̄ cōmunis vii. emb. Nonus & x. cōmunis
xi. emb. Duodecim̄ & xiii. cōmunis xiiii. emb. Quintus & xvi. cōmunis xvii. emb.
Octauus & cōmunis nonus emb. Qui utriq̄ sic & sup̄dictū ē. ab exordio p̄m̄is
initū sumunt. Cui exordiū m̄sis hac regula debet obseruari. ut nūq̄m lu-
na pasche xiiii. uernū p̄cedat equinoctiū. s̄ ut in ipso equinoctio. hoc ē xiiii.
ap̄r. die ut eo t̄nsgresso legitimo p̄cedat. Embolismorū v̄ sic diomsius ait.
ista ratio p̄bat̄. existere q̄d annorū cōmunū uident̄ damna supplere. q̄-
nus ad solare tempus. lunaris exequet̄ ex cursio. Quāuis enī annū c̄clū p̄
singulos m̄ses luna circūcat. tam̄ ei p̄fectionē x̄iusus m̄sib; implere n̄ potit̄.
Deniq̄ in annis cōmunib; ad rationē solaris anni xi. dies lunę de eē uides̄.
In embolismis v̄ xviii. dieb; eundē annū uides̄ solarē t̄nscedē luna. Et he-
brei q̄ solos lunares in lege nouerant. & obseruabant m̄ses iuxta naturalē
lunę cursū tricenis. unde t̄cenisq̄ dieb; cōmunū annorū m̄ses xii. ex-
plicabant & t̄cio ut sedō ubi decebat anno. xiiii. in fine anni m̄sem xxx. di-
erū apponebant embolismū. Porro romani. q̄ dispares habent m̄ses n̄ uno
quolibet in loco embolismos int̄ponere cōputando uoluer̄t. s̄ potiū ubilibet
mediis anni temporib; uacūū cōgruūq̄ int̄ kalendas locū inuenire potu-
issent. Primā q̄ embolismorū lunā iiii. n̄ d̄c. sedam. iiii. n̄ s̄ i. t̄ciā iiii. n̄ mar̄
quartā. iiii. n̄ d̄c. quintā iiii. n̄ nouemb. sextā iiii. n̄ av̄. septimā iiii. n̄ mar̄
nasci dixerunt. **De ogdoade et endecade. . lx.**

D **Q**uia ogdoadis & endecadis m̄tionem t̄nter sup̄ius fecisti. peto ut
planius dicas obquā utilitatem p̄mitus talis diuisio facta sit.
Meo q̄d vii. & xi. uidelicet anno luna paschalis sup̄mas suę natiuitatis
metas subeat. & utriq̄ eorū insolito embolismus more. unus cōmunis p̄ce-
dat annū. ut certe quia antiqui uisū ē vii. annos solares toti dē lunarib;
annis dierū numero equari. q̄d aberuditionib; euo sequente doctorib;

17.
exptum ē. n̄ annis xi. adiectis. nequaquā fieri posse. Ad iudiciū q̄ utriusq̄ obser-
uationis ogdoadib; & endecadib; tota lunę digesta conūsisio. Nam & q̄i quon-
dā quos & antiquissimi romanorū p̄hibent̄ imitati cū ad lunę cursū ad
huc annos cōputarent. vii. annis cōmunib; pari ratione c̄fectis embolis
m̄sum partē int̄kalabant. Si enī octies xi. & quartā idē bissextilē par-
tem uolueris supputare xē dies idē t̄re m̄ses efficiēs. nec tam̄ hac ratione
ad statū uernitatis puenire potant. Qd̄ unicuiq̄ rite calculanti & ogdoadis
seu endecadis. ad purū liquebit numerū ueracit̄ c̄sideranti. Igit̄ ipse numer-
pulsandus ē. uidendū qd̄ octo anni solarēs. habent dies exceptis bissextilis
ū. dccc. xx. Octies enī ccc. lxxv. faciunt. ū dccc. xxx. Nā lunares anni totidē
uide quot habeant dies. Octies enī ccc. lvi. faciunt. ū dccc. xxxii. Adde xc. ii.
m̄sum embolismorū dies. fiunt ū. dccc. xxxii. S; duo q̄ min̄ habent̄ in ogdoade
solarī. duorū bissextilorū sic sup̄ ostendimus sp̄ant adiectione suppleri. Uideam̄
& endecadē utriq̄ sideris. si forte soli bissextilē querat auxiliū. Utrūq̄ enī
tempus necesse ē una regula complectat̄. Undecies ccc. lxxv. fiunt. iiii. xv. hē un-
decies ccc. lvi. fiunt iiii. dccc. xxx. Adde embolismorū m̄sum dies c. xxx. fiunt
iiii. xiiii. Tolle unū saltus diē remanent iiii. xiiii. Vide q̄ si hic opus habeat
endecas solis subsidio bissextili. ut additis uidelicet duob; ut trib; dieb; lu-
narē compensare sufficiat endecadē. Non q̄ dies qui in ogdoade solis. alu-
nari minus sunt. duorū int̄kalatione bissextilorū. s̄ duorū dierum magis q̄ in en-
decade ei alunari plus sunt adiectione suppleat̄. Nec nocet qd̄ saltū lune
quē quidā in ogdoadis initio ponunt. in endecade ponendū memorauimus.
Ubiūq̄ enī int̄posueris eodē p̄posita questio sine soluet̄. Et habet circulus
decennoualis m̄ses solares. cc. xxviii. lunares cc. xxv. dies exceptis bissextilis
vi. dccc. xxxv. Quod ita apparet. Nam decies nouies ccc. lxxv. fiunt vi. dccc. xxxvi.
hē decies nouies. ccc. lvi. fiunt vi. dccc. xxxvi. Adde embolismos vii. m̄siū dies.
cc. x. fiunt vi. dccc. xxxvi. Subtrahē unū saltus lunaris diē & uno eodēq̄
numero dierū solis & lunę cursū decennoualē c̄clū includere p̄baris.
hē ogdoas solaris habet m̄ses xc. vi. lune aū xc. viii. Endecas v̄ solaris m̄ses
hē cxxxii. lune aū cxxxvi. De numero dierū sup̄dictum ē. **De annis do-**

lxii **D** **Q**uia q̄ decennoualis circulationē ce m̄nice incarnationis. **lxii.**
p̄isti explanare. p̄cor ut p̄ singulos tramites ei planā rationē
reddas & p̄mū qd̄ p̄mus uersus contineat edic̄. **Q** **P**rimū decen-
noualis circuli usū. temporū ordo p̄fingit̄. quē q̄i calculatores adioele
etiam p̄ncipis annis obseruauer̄. S; diomsius uenerabilis abbas romane
urbis. & utriusq̄ lingue grece uidelicet ac latine. non ignobili p̄ditus scien-
tia. paschales scribens circulos. noluit eis sic ipse testatur̄. memoriā impij
& p̄secutoris innectere. s̄ magis elegit ab incarnatione dñi n̄i. iiii. xvi.

annoz tempora pnotare. quatinus spei exordiu nre redemptionis non nob existeret. & causa reparacionis humane. id passio redemptoris nri euidentius eluceret. Qui in pmo suo circulo d xxxii. dominice incarnationis annu in capite ponendo manifeste docuit sedm sui circuli annu ipsum ee quo eisdem sacro scie incarnationis misterium cepit. **D** Ipsius g circuli componendi qfuit causa.

M Ppt solis luneq euentione. Quia g lunaris circulus decennoualis e. solaris au xxxviii conficitur annis. multiplicatis p se inuice ambob summa d xxx duoz colligitur annoz. Quatandem replicata tot solaris lunarisq recursus ordo. in se sua puestigia resoluunt. eundem decennoualis lunarisq celi annum easdem epactas lune solis quoq dies. concurrentes. tandem xiiii. luna. eundem dnici pasche die ac luna ipsius ordine restituent. Qd g scdo anno circuli que pmus scripsit dionysius. quingentesimo xxxii. ab incarnatione dni copleto e ann. series annoz dni manifestat. Ipse eni nimiru iuxta concursus sideru ille inq incarna ri dignat e. quia scds hic annus decennouali xviii e celi lunaris xi. epactas habens. v. eurrentes septimane dies. luna pasche. vii k nra. oia tunc fuerit si nullima. Et si eet qui te pascha more ne eccles usitato die domi faceret. ipsam miru dies quom hic annotatu e. vi k nra. ueniret. ac luna haberet xvii. Deniq dionysius ipse nob quodam tacite q dicim in paschalib. q scripsit argumtis ostendit. ubi ad inueniendu quot sit annus decennoualis. sumere annos dni. & pus qua hopy xviii partiam. unu pceptit adicere. significan illo incarnato. unu circuli decennoualis annu fuisse iam copletu.

D Quot sint anni ab incarnatione dni. in pntia ediffere. **M** Decex. **O** Proba g argumto qd dici. **M** Si unis seire qt sint anni ab incarnatione dni. quere p circulos indictionu. que p incarnatione ei complete st. computa g qnq die & ter. xv sunt dec. xv. Adde xii regulares. qa quando incarnatio dni facta e. xii anni de illo circulo indictionu in q dni incarnat e remanserit. Xii. g additis ad pdictu numeru. sunt dec. vii. Adde indictione qm cuq uolueris. ut puta pntis anni. xiiii. sunt dec. xx. Iste e numerus annoz dni anno pnti. Cu au ad plenitudinē circuli id xv. indictione puenieris. una semp adicere memento. qa p circulos indictione queris. & sic annos dni sine ullo errore reppies. **Quot sint anni a**

O vot sunt anni a passione dni. **M** Dec lxxxvii. **Passione dni.** Habet eni ni fallor eccle fides dni in carne plus qm xxx. in annos usq ad sue tempora passionis uixisse. Quia uidelicet xxx. annoz fuerit baptizat. sic euanglm luce testat. & tres semis annos p baptisma pdicauerit. sic n solum in euanglo suo iohs comemorato redeuntis pasche tempore pdoct. s & idē in apocalipsi sua. Daniel quoq in suis uisionib. pphetie designauit. Quo g ut sup memorauim d xxxii. u. annis circulus paschalis circulu agit. his adde xxxiii. ut potu xxxiiii. ut illu ipsu attingere

inbanj obit
ano dclvi

possis annu fuisse d lxxvi. Ipse e g annus dominice passionis & resurrectioni quia sic d xxxii in pmo. ita d lxxvi. xxxii in pmo. p uniuersos solis & lune ecordat dis

Quo mēse & qua ubi passio dni pmum celebrata sit. **C**ursus. **Lxxvi.** die mēsis creditur crucifixus. & ubi resurrectio ei pmu celebrata e.

Lxxvi.
in k apri oruer
fyrus sit. q

Hoc diuse a patrib. nunciatum e. Nam qd vii k apri die resurrexerit multoz doctoz. ecclesiasticoz. constat diuulgatu. ut beat ieronimus in martyrologio testat. dies vii k nra. ierosolime dnis crucifixus e. & vii k nra resurrectio dni celebrata e. Augustinus quoq in libro de sca trinitate. iiii. ita die vii k nra conceptus creditur. quo & passus. ita monumto nouo q sepult e. ubi nullus positus erat mortuoz. nec antea nec pea congruit utis uirgini quo cceptus e. ubi nullus e mortaliu seminatus. At contra theophilus cesariensis. antiquus uidelicet. uicin q aploz. temporib. doctor. in epla sidonica qua aduersus eos q xiiii luna eu iudeis pascha celebrabant. una eu cctis palestine epis scripsit. ita dicens. Et impiu n e. ut passionis dnice tantu sacra mte riu foras limite excludat. Passus nanq e dnis ab xii k nra. qua nocte tditus e a iudeis. & vii k nra. resurrex. quom tres dies foras timum excludent. Constatuq e in illa sinodo. ut ab xii k nra. in xii k mai pascha debeat obseruari. Et in eodē libro scriptu e supius. Na galli quacuq die vii k nra. fuisse qndo xiiii resurrectio fuisse tradebat pascha semp celebrabant. Et idō circulus beata dionysii apusti me d lxxvi. ab incarnatione dni contingens annu si xiiii luna meo vii k nra v feria reppies. & die dom pasche. vii k nra. luna xvii. age do gras. quia qd grebas sic ipse pmisit te inuenire donauit. Nam qd dnis xv luna. feria vi. cruce ascendit nulli licet dubitare catholico. & una sabbatoz. hoc e die dominica resurrexerit a mortuis. ne legi q agni paschale xiiii die pmu mēsis ad uespam immolari parit & euanglo qd dnem eade uespa tentu a iudeis. & mane uisera crucifixu ac sepultu pma sabbata resurrexisse phibet uideat incredulus. Si v annu quale greba in loco qm putabas inuenire n potis. ut chronographoz. incurie. ut potius tue tarditati ascribere. Tantū diligentissime cauens. ne chosonicoz scripta defendendo. intermerabile legis ut euangliu testimonium uidearis impugnare. **Nume**

Quot sunt anni ab initio mundi usq ad aduentu dni. **Lxxvi.** **M** Sedm hebraica ueritate initio mundi usq ad aduentu dni. **Lxxvi.**

anni. iiii. dec. lvi. sedm v lxx. int ptes. anni v. cxx. viii. Colligunt au omis anni a creatione pmu hominis usq in vii. annu ludouici impatori sedm hebraica ueritate. iiii. dec. lxxvi. sedm v lxx. vi. xviii.

Quo mēse & qua ubi passio dni pmum celebrata sit. **C**ursus. **Lxxvi.** die mēsis creditur crucifixus. & ubi resurrectio ei pmu celebrata e.

Quot sunt anni ab incarnatione dni. in pntia ediffere. **M** Decex. **O** Proba g argumto qd dici. **M** Si unis seire qt sint anni ab incarnatione dni. quere p circulos indictionu. que p incarnatione ei complete st. computa g qnq die & ter. xv sunt dec. xv. Adde xii regulares. qa quando incarnatio dni facta e. xii anni de illo circulo indictionu in q dni incarnat e remanserit. Xii. g additis ad pdictu numeru. sunt dec. vii. Adde indictione qm cuq uolueris. ut puta pntis anni. xiiii. sunt dec. xx. Iste e numerus annoz dni anno pnti. Cu au ad plenitudinē circuli id xv. indictione puenieris. una semp adicere memento. qa p circulos indictione queris. & sic annos dni sine ullo errore reppies. **Quot sint anni a**

forte oboriri poterat. institutas. Dum enim ubi gra medio anni tempore uita ut regno decederet. poterat euenire. ut eundem annu unus historicus eadem assereret regis temporib; eo qd ei parte regnaret. At v historicus eundem successori illis potius attulandū putaret. eo qd & hic parte ei eque haberet in regno. Verūne p huicemodi dissonantiā error temporib; inolefecerit. statuerit indictiones. quib; utq; scriptor. immo etiā uulgus omne tempoz cursum facillime ē seruaret. Quas p facilitate quoq; calculandi xv ēē uoluerit. ut planissimo numero. & ad multiplicandū pmpptissimo. compendiosius transacti temporis status. memoria possit reduci. Quidā aū putant quia qndam in re publica p censū qnto anno pactā. urbs roma lustrabat. ad indiculū tñe lustrationis. & census. indictiones ēē conditas. Incipiunt aū indictiones ab viii k oct. ibidē tñnantur. **Argum**

Lxxvii. D **Argum** vob; aū ad inueniendas ipsas in **tum** ad inueniendas indictiones. adictiones. uolo ut in componas. qd cōpendū gra. memoriē in denotare ualeam. **M** Si aū uelis argumto cognoscere quota sit indictō. sume anno dñi. quotēq; fuerit. ut puta in p̄senti decc. xx. Adde regulares tres. quia qndo incarnatio dñi facta ē tres anni de illo circulo indictionū q̄tē fuit p̄cesserunt. Quib; additis ad potētem numerū. fiunt simul anni decc. xxiii. Hos diuide p. xv. Quinq; gies & quat; quidem. fiunt decc. x. & remanent xiiii. Xiiii ḡ ē indictio an

Lxxviii. D **O** ē epactis ḡ lunarib; iam nunc reor. **De epactis lunaribus.** Ino p̄senti. tempus ut dicas ad ēē. **M** Est utiq; quia t̄cia p̄fati circuli linea continet epactas lunares. que ad cursū solis annuatim undenis dieb; accrescere solent. Inde q̄p pe epactē ḡeo uocabulo id adiectiones s̄t dicte. qd p̄ singulos annos. xi. dierū ut diximus accumulenti augmto. ut certe. quia ad inueniendas. quotē sint lune k̄larū. xi. p̄ totū adiciunt̄ annū. Et quidē p̄ totū anni uertentis orbē suas queq; dies h̄t adiectiones lunares. xi. Nam ubi gra si hodie cū scribo in xix. avē. vii. ē luna. p̄ anū eodē die xviii. erit. p̄ duos annos xxviii. Nec eadē hec q̄nē erit. p̄ usq; p̄ xviii. annoz. circulo redeat. Si p̄pe que in circulo decennouali annotatē s̄t epactē. luna quota sit in xix. avē ubi paschalis ē festi p̄ncipiū signant. hanc p̄ fixam sui cursū regulam semp̄ obseruantes. ut quotiens minorē xvi. numerū habent. paschalem lunā p̄ferant. Quotiens aū maiorē. in sequentē lunā pascha querendū demonstrant. quia nimirū lune paschalis plenitudo. n̄ equinoctiū p̄ire. s̄ sicut in p̄ncipio creaturarū ordinatū ē. sequi potius debet. **Argumen**

D **Argum** vob; de eisdē epactis inue **tum** de epactis inueniendas. niendis dicito. **M** Si uis cognoscere quotē sint epactē sume annos dñi quotēq; fuerint ut puta in p̄senti anno. xiiii. indictione. decc. xx. parte p̄ xviii. Quadragies idem & noueni. fiunt decc. xvii. & remanent tres. Illud itē p̄ xi. multiplica. quia undeno numero epactē crescunt. fiunt xxxiii. Tolle xxx & remanent iii. Tres ḡ epactē anno p̄senti.

D **U**bi ḡ numeri q̄ p̄ singulos m̄ses epactis lunarib; as **De epactis lunaribus. lxx.**

I sociant̄ unde sumpserit originem. **M** Ex consideratione lune. q̄ eo anno quo nulle sunt epactē aliqua in k̄ m̄siū necesse ē habere etatē. Primo ḡ decennoualis circuli anno. in q̄ nulle sunt epactē in k̄ ian̄ viii. ē luna. in k̄ feb̄ x. in k̄ mar̄ viii. in k̄ ap̄ x. in k̄ maī xi. in k̄ iun̄ xii. in k̄ iul̄ xiiii. in k̄ avē xiiii. in k̄ sep̄ xvi. in k̄ oct̄ xvi. in k̄ novem̄ xviii. in k̄ dec̄ xviii. Hos ē numeros. p̄ regularib; sume singuloz m̄siū. quib; annuas addens epactas. luna quota sit in k̄ q̄bq; sine errore reppiet. Si enī uis scire quota ē luna in k̄ ian̄ anno. ii. decennoualis. tene viii. regulares. adde epactas xi. fiunt xx. Hicesima ḡ luna ē. Si uis scire quota ē luna in k̄ ian̄ anno iii. tene reḡ viii. adde epactas annu illi xxii. fiunt xxxiiii. Tolle xxx. remanent iiii. Quarta ḡ ē luna in k̄ memoria

D Nunquid hec regula argumti fixa manet p̄ totū circulū decennoualē. **M** Manet. p̄t̄ uel annos in quib; idem argumtum stabilitatē sui tenoris conseruare neq̄t. viii. uidelicet. xi. & xviii. Cui causam nutandi uaria fac̄ ac dispa p̄ annū embolismoꝝ insertio. Siquidē anno viii. luna k̄larū mai uicta rationē quidē argumti xxviii. computant̄. s̄ p̄t̄ embol̄ q̄ in mart̄ m̄se inserit̄ xxvii. p̄bat̄ existere. Item in k̄ iul̄ iuxta argumtū xxx. putat̄ fieri. s̄ p̄t̄ adiectionē diei que sup̄fluitas embolismoꝝ attulerat. sic xxviii. Itē anno xi. q̄a luna embol̄ ii. n̄ deē accendit̄. fac̄ lunā in k̄ mar̄ xxviii. tē cū hanc ratio argumti xxviii. tē existere doceat. Itē anno xviii. quia luna embol̄ iii. n̄ mart̄ incipit cogit lunā in k̄ maī xxviii. cōputari cū xxviii. sedm̄ argumti calculationem canat̄. Notandū qd hoc argumtū a sept̄ incipiunt ponentes eadē sept̄ reḡ x. oct̄ v. nov̄. vii. deē vii. Cetera. ut sup̄ nos posuim̄. qd obauctoritatē egyptioꝝ rationabilit̄ p̄fius agit̄. ut a quib; origo cōputandi sup̄ta ē. hoz quoq; incōputando anni p̄ncipiū imitent̄. Verū alus apti multo & expeditius uidet̄. ut computatio quam non obsistit rationis necessitatē a p̄ncipio anni sui etiā ap̄d romanos incip̄ & usq; ad t̄minos anni. ratio atq; in cemerato ordine p̄currat. **De epactis**

D **De epactis solarib;** ordo exposcit **solaribus id est concurrentibus.** ut dicas quia de lunarib; iam dixisti. **M** Quarto ḡ decennouali circuli t̄m̄te signant̄ epactē solis. id concurrentes septimane. semp̄ unius p̄ annos t̄nos. duoz aū p̄ annū bissextilē usq; ad vii. numerū adiectione crescentes. Quarū circulus h̄t annos quat̄ septenas id xxviii. q̄a nimirū n̄ ante potē ē summani. quā bissextilē. qui. iiii. solet redire anno cunctos septimane dies c̄tingat. Dominicū uidelicet vi. feriā. iiii. fer̄. ii. fer̄. sabb̄m. v. fer̄. iii. fer̄. Hoc etenī illos ordine p̄currat. Lunus circuli talis ē cursus ut q̄cūq; in bissextili anno sunt c̄currentes. ipse & ante q̄ntū anno sunt. eadē & ante xi. annos t̄nsierint & p̄vi. redeant. Que sc̄do p̄ bissextili

eodem & ante vi annos. & p̄ xi remancant. Que t̄cio p̄ bissexū. & ipse & ante sex p̄terierant. & p̄ quinq̄ redient. Et hui' ordo discretionis. cunctos annoz uertentiū complectit̄ dies. **D** Nunq̄d hic circulus epactarū solis decennouales circulos aliquom̄ ordinat. **M** Etā. nā huius ḡri solaris q̄ xxviii annis pagit̄ causa. sic decennoualē xxviii debere cōpleri. p̄usquā idē p̄ om̄a paschalis obseruantię cursus in seipsum redeat. ut omnis nimirū hui' circuli annus. cap̄t circuli decennoualis instituat. Itemq̄ ann' quisq̄ circuli decennoualis hui' cap̄t assequat̄. ac p̄ hoc tota paschalis obseruantię series n̄ minus d̄ xxxii. annis expli

lxxxi.

S I aliq̄d sit argum̄tū **Argumentum de epactis solaribus.** **L** cetur. de epactis solaribz peto. ut p̄feras. **M** Si uis argum̄to conicere q̄t sint adiectiones solis id̄ concurrentes septimane dies. sume annos ab incarnatione d̄ni quotq̄t fuerint. ut puta in p̄senti d̄ccc xx & indictionē xii. & annoz q̄ fuerant quartā partē. id̄ nunc cc v. q̄a quarto anno semp̄ bissex̄ adici solet. nec aliē diuisio p̄ septē rata erit. n̄ bissex̄talis dies adiciant̄. His q̄ addit̄. fiunt si mul̄ ī xxv. His itē adde. iiii. quia iiii. c̄currentes fuer̄t. eo anno quando incarna tio d̄ni facta ē. fiunt d̄ccc viii. Diuide numerū totū p̄ vii. Centes q̄ vii. fiunt dec. hē q̄dragies vii. fiunt cc lxxx. & septies septē xlviij. Iunge q̄ hos numeros. id̄ dcc. & cc lxxx. ac xlviij. fiunt ī xxviii. & q̄a nihil remanet vii sunt c̄cur rentes. Quando aū aliq̄d remanet. ipso numero ostendit̄. q̄t sint c̄currentes eiusdē anni. **D** Unde q̄ concurrentes ista nascuntur. **M** Ex uno die q̄ in anno solari sup̄ l̄ii. ebdomades remanet. q̄a un' solaris eadē die q̄ incipit eadē finit̄ n̄ bissex̄t euemat. Si aū bissex̄talis annus erit. sedō die finit̄. Verbi gr̄a. P̄senti ann' p̄mam diē habuit dominicā. & q̄a bissex̄t int̄uenit. nouissimā diē habebit sedām feriam. **De regularibus solaribus.** **Lxxxi.**

R

egulares q̄ q̄ dicunt̄ ad epactas solis adiecte. unde nascuntur. **M** Ex numero uidelicet illo q̄ ult' septenariū excedit. Nā ian' h̄t reg' ii feb' v. mar' v. apr' i. mai' iii. iun' vi. iul' i. aug' iiii. sept' vii. oct' ii. nouēb' v. dec' vii. Regulares nāq̄ isti hoc specialit̄ indicant. quota feria p̄k singloz m̄siū. eoan no q̄ vii. c̄currentiū ascripti s̄t dies. c̄tis v̄ annu adde c̄currentes. quotq̄t in p̄sen ti fuerint annotata. ad regulares m̄sium singuloz & itē diē kalendarū sine errore sep reppies. Hoc tantū memor' esto. ut cū imminente anno bissex̄tali. in c̄currentiū int̄mittendus ē dies. eotam̄ numero q̄m int̄missurus ē. in ianuario feb' q̄ utaris. At in k̄ p̄mū mar' pillū q̄ circulo c̄tinet̄ solus cōputare incipias. Cū q̄ diē k̄larū ubi gr̄a ianuariarū. q̄rere uis. diei. Ianuar' ii. Adde c̄currentes septi mane dies. q̄ fuerint anno quo cōputas. ut puta iiii. fiunt q̄nq̄ Quinta fer' in tiant k̄ ian'. hē anno q̄ vi. hab' c̄currentes. sume v. reg' m̄sis mar'. Adde c̄c̄ren tes vi. fiunt xi. Tolle vii. remanent iiii. Quarta feria sunt k̄ mar'.

Argumentum de solis & lune cursu p̄ dies anni. **Lxxxi.**

N VNS QD aliud argum̄tū de epactis solaribz extat. **M** Illud utiq̄ p̄ argu m̄to ponunt. quod quota fuerit fer' in viii k̄ x̄ii. tot c̄currentes er' p̄ singulos annos. Si ē ue' argum̄tū n̄ in k̄larū s̄ & de quoz libet. int̄ k̄ luna di erū t̄ fer' dinoscenda reprim. Aliq̄ndo q̄dē ḡuus ad dinoscendū. s̄ maior tam̄ nob' auctoritate c̄traditū. atq̄ idō minoribz n̄a equo sollertia t̄dendū. Si q̄ uis scire. hoc t̄ illo die q̄to sit luna. cōputa dies ap̄ncipio ian'. usq̄ indie de quo inq̄ris. & cū scieris adde etatē lune q̄ fuit in k̄ ian'. partare om̄a p̄ viii. & si ā plus xxx remanserint. tolle xxx & quod sup̄ ē. ipsa ē etas lune quā q̄ris. hē si uis scire h̄ ut illo die q̄ta sit fer' cōputa dies ak̄ ian' usq̄ indie de q̄ q̄ris. & cū no ueris adde fer' q̄ fuit in k̄. & si bissex̄talis ē ann'. etiā bis' diē p̄qm̄ int̄serit. argum̄ta re mōnto. partare om̄a p̄ vii. & q̄d remanet diē t̄ septimane q̄ sit ubiq̄q̄ q̄ r̄ ostendit. Qd̄ ita solū sine labore currit argum̄tū. si numerū m̄siū singloz p̄ k̄ noñ & id̄ memorit̄ decantare c̄suecas. ita ian' in k̄ ccc lxxvi. in noñ v. in idibz xii. feb' in k̄ xxxii. in noñ xxxvi. in id̄ xlviij. Mar' in k̄ lx. in noñ lxxvi. in id̄ lxxxiii. Apr' in k̄ xci. in noñ xcvi. in id̄ ciii. Mai' in k̄ cxxi. in noñ cxxvii. in id̄ cxxxv. Iun' in k̄ clv. in noñ clviij. Iul' in k̄ clxxxi. in noñ clxxxv. in noñ lxxxviii. in id̄ cxcvi. Aug' in k̄ ccxiii. in noñ ccxv. in id̄ ccxxv. Sept' in k̄ ccxxv. in noñ ccxxviii. in id̄ ccclvi. Oct' in k̄ ccclxxiii. in noñ ccclxxx. in id̄ ccclxxxviii. Novēmb' in k̄ cccv. in noñ cccviii. in id̄ cccxxvii. Dec' in k̄ cccxxxv. in noñ ccc xxxviii. in id̄ cccxlviij. Si q̄ uis scire v̄bi gr̄a anno p̄senti quota ē luna in k̄ aug' diei. Aug' in k̄ ccxiii. adde diē bissex̄talis q̄a hoc anno bissex̄t fuit. adde & lunā x̄ii. que fuit in k̄ ian' fiunt cc xxxi. Subt̄he unū diē. q̄a k̄ ian' bis annu merasti. in p̄ncipio diei ann'. & in lunatione m̄sis ian' fiunt cc xxxv. partare p̄ viii. Ter' lviij. c lxxvii & remanent xlviij. Recide xxx. remanent xviii. Tolle diē bissex̄talis q̄m in luna m̄sis. feb' addidisti. & restant xvii. Xvii ē luna ī kaug' ann' p̄senti. hē si uis scire q̄to sit fer' in ipsi' k̄ diei. Aug' in k̄ cc xiii. Subt̄he unū & adde fer' q̄ fuit in k̄ ian' id̄ p̄mā & adde diē bissex̄talis. fiunt itē cc xiiii. partare om̄a p̄ vii. Triet̄ septem. cc x & remanet iiii. iiii q̄ fer' ē in k̄ x̄v. **A**

Argumentum de dies m̄sis de eadem re.

A p̄ dies m̄sis. sedm̄ solem & lunā. **M** Adiciunt. Si q̄ uis scire quota sit fer' de quocūq̄ die queris accipe dies m̄sis ipsius p̄teritos. & unū semp̄ subt̄he. adde & numerū q̄ta fuit in k̄ m̄sis. partare om̄a p̄ vii. & q̄t remanse rint. tota fer' erit ipsius diei de q̄ q̄ris. Et de luna similit̄. Si uis scire q̄ta sit luna in una quaq̄ die p̄senti. collige simul epactas q̄ fuer' in k̄ m̄sis cui' cūq̄ uolue ris. & dies m̄sis illius usq̄ in p̄sentē quālibet diem. dimitte semp̄ unū. hē unū diē k̄larū. q̄a illū cōputasti cū epactis. ne it̄um debeas cōputare cū diebz m̄sis. & si m̄sis ille xxx lunā debet̄ habē. dimitte xxx. si xxviii. dimitte xxviii. quot' numer' remanserit. tota erit luna illa die. Si aū numerus

ille epactarū que currunt in k̄ m̄sum & dierū m̄sum. simul n̄ puenerit ad xxx. ut xxviii. quot̄ numerus fuerit. tota erit luna p̄sens. **De re**

D **Q**uia de epactis solis & lune non dicitur & copotat articulo utriq̄ epa parū iam dixisti. sup̄ ut articuli quom̄ computo conueniant etarū. dicas. **M** Quidā obcompēdiū calculandi utriq̄ sideris ordinē

circuli & solaris uidelicet & lunaris t̄nsferunt in articulos. Nam qui a manū humana articulos h̄t unguib; xviii. singulis his singulos aptantes annos. lunare cursū in leua manu in tr̄nsecus. a radice pollicis. incipiens. & in ungue minimi digiti in tr̄nsecus in eodē consummant. Itēq̄ manū binę articulos exceptis unguib; habent xxviii. his singulis singulos annos aptant. inchoantes a minimo digito leue. & in dextre pollice complentes. Non ut lunari ciclo singulos ex ordine digitos expedientes ad numerum. s̄ ob rationē q̄drantis p̄ quatuor tr̄nsecus digitos qua duennū omne signantes. ita ut minimoz; bis t̄ni articuli digitoz; totidē bissexales contineant anno Itē p̄ximoz; aminimus. bis t̄ni articuli digitoz; p̄ximos ab his t̄nis bissexatis annos totidē explerent sedē. simul t̄ sedos & t̄ni digiti. t̄cios. totidē annos equa ratione complectant. Porro septim; bissexatis. cū trib; se sequentib; annis bis binos sibi pollicū uindictet articulos. Hec siue hoc siue alio. quisq; calculator ordinare uoluerit in. nihilomin; circulū utriq; fides liberē capient manus. S; innumera discipline huicemodi. sic & ceterū artū. melius uiuē uocis alloquio. quā stali signantis traduntur officio.

lxvii **C**icli lunaris uolo atq; inbianē cupio **De ciclo lunari.**

ate rationē au dicit. **C**iclus q̄ lunaris. quinta regione decennoualis includit. a iiii. eius incipiens & iiii. cōpletur anno. Qui p̄p̄o romanoz; ē ad m̄sem ian̄ p̄tinens. Nam sic̄ annus quisq; decennoual̄ circuli. p̄p̄o legalem hebreoz; obseruantia a paschali m̄se inchoantib; q̄ finit. ita & hic romanoz; institutione a luna ian̄ incipit. atq; ibi desinit. Sic̄ ille sic̄ & iste p̄mum & sedm̄ cōmunes annos. t̄uidet embolismū. iiii. & v. cōmunes. vi. embol. vii. cōmun. vii. emb. Endet̄as quoq; cicli lunaris. instar circuli decennoual̄ vii. annos cōmun. & iiii. emb. continet. Et habent cōmunis anni m̄ses. luna tiones xii. id̄ ccc. lxxii. embolismi aut̄ m̄ses xii. dies uidelicet ccc. lxxxiii. p̄t̄ unū dū taxat. xviii. cicli hui; annū q̄ ē decennoual̄ p̄m. in q̄ un; dies ratione salt̄ lunaris incipit. Notandū aut̄ qd̄ p̄m̄ cicli lunaris anni. idō in quarto decennoual̄ circuli anno incipit. quia p̄m̄ tunc h̄t lunā in k̄ ian̄ & sic p̄ diuisa loca octos annos inchoans. tam̄ p̄ xviii. annos ad eundē locū reuē

D **A**rgum̄tū eiusdē cicli exp̄me. **Argumentum eiusdem cicli.** **I**tem: **S**uis nosse ciclus lunaris quotū annū agat. sume annos d̄ni. ut puta decē xx. his subtrahē duos. q̄a incarnato d̄no duo annos illo ciclo

lunari reman serunt. Subtractis q̄ duob; remanent decē xviii. hos partare p̄ xviii. Quadragies dem & nouem. decē lx. item ter dem & nouem lvi q̄ sup̄ orib; iuncti faciunt decē xviii. remanet unū. h̄m̄ q̄ annus lunaris ē. Quotiens aut̄ nihil remanet xviii. annus ē. **Argumentum quota sit luna in**

D **S**i q̄ uelis nosse quota fuerit luna in k̄ ian̄. ubi gr̄a anno k̄ ianuariay p̄senti decennū. iiii. lunari p̄mo. sume lune ciclū p̄mum. multiplica p̄ xi. Semel xi. xi sunt. Adde unū reḡ hoc ē k̄ ian̄ diē. sunt xii. Est q̄ xii luna in k̄ ian̄. Itē si uelis nosse anno lunari quinto quota sit luna in k̄ ian̄. multiplica v. p̄ xi. sunt lv. adde semp̄ reḡ sunt lvi. partare p̄ xxx. remanent xxvi. Uicesima vi q̄ erit luna in k̄ ian̄ anno q̄nto. cicli lunaris. Itē sume viii. multiplica p̄ xi. sunt lxxxviii. Adde unū & partare p̄ xxx. remanent xxviii. Uicesima nona ē anno viii. in k̄ sup̄ scriptis. Tantū memor̄ esto xviii. xviii. cicli memorati anno n̄ unū ut in reliq̄s. s̄ duos adicere reḡ & lunā k̄ ian̄ sine errore reppies. **lxviii. luna**

Nyx e iā in fallor locus expetit & ordo ut de xiiii paschay. **lxviii.** **L**une pasche dicas. q̄ n̄m̄ pascha demonstrat. **M**Ita ē q̄ ut asseris. Sextus sepe dicta cicli locus. amplectit̄ lunas xiiii. p̄m̄ m̄sis. quib; uer̄es sedm̄ legē moysi pascha celebrant. ipseq; pasche dom̄ diē in singlis annis absq; omni ambiguitate demonstrant xpianis. Nā que p̄ xiiii lunā dom̄ dies occurrit. ipsa ē paschalis dom̄ resurrectionis dies. Que qd̄ xiiii luna p̄mum in eq̄noctio id̄ xii k̄ apr̄ ultimo xxviii. ab hinc die. id̄ xii k̄ maī suū uespe t̄ris p̄cessum ostendit; t̄m̄is p̄ annos xviii legali tempore. paschalis obseruantie discursus est. ēē cōmp̄bensus. & si fieri posset. ut eadē om̄ib; annis sabbi die luna xiiii t̄rigisset. nihil n̄re paschalis obseruantie tempus discreparet. Nā & ipsi iuxta legis edicta xiiii luna semp̄ p̄m̄ m̄sis ad uespam immolantes. & comedentes immaculati agni carnē sanguinēq; illi ad repellendū extimatorē n̄ris postib; asp̄gentes. id̄ baptisimū. & paschalū celebrantes solemnita missarū sp̄alem sup̄arem̄ egyptū. atq; illucescente mane. in luna xv. m̄sis eidē p̄mum a zimoz; in t̄arem̄ diē. septēq; dies eidē celebratatis legitimos. a mane xv. lune. usq; in uespam xxi. m̄sis ipsius. id̄ a dom̄ pasche. usq; in dom̄ octauū pasche. debita ueneratione complerem. S; quō lune dies eadē diuisas septimane diuoluit inferas. inde fit. ut q̄ p̄p̄o resurrectionē n̄ri redeptoris in dom̄ diē pasche initiū reseruare debem. Aliquā n̄ra festiuitā vii. p̄ legalū ab imoz; exordii die sumat inq̄ssum. n̄ tam un quā contingat ut n̄ra paschalis solemnitas aliquē legalū pasche dierū. sepe aut̄ om̄s in se complectatur. **Argumentum de eadem luna.**

Cym xiiii lune rationē daret. expecto q̄ argumentis eā cōpbes

atq; confirmet. **M** Deniq; multiplicā inde extant argumēta. Si p̄mū oportet calculatorē quēq; p̄tium xiiii. lunas p̄mi m̄sis. sic & epactas lune annuas retinere memoriē. Si & siq; has quoq; argumēto inuenire desiderat uideant q̄t siq; epactę lunares. anni cuiuscūq; cōputare uoluerit. & si q̄dē xiiii. & xv. sunt xii. k̄ apr̄. t. xi. die. xiiii. luna uenire cognoscat. q̄a n̄m̄ r̄ū. xii. k̄ sup̄ scriptarū sic sepe dictū ē. p̄p̄us locus ē om̄ium epactarū. Sin aū pauciores sunt epactę. dimittite eas crescere p̄ dies. usq; dū xiiii. impleant numerū. & ibi se lunā pasche xiiii. habe n̄ dubitet. Porro plures q̄n denario numero si habuerit epactas. & has usq; ad xxx. numerū id ipsius t̄minū m̄sis p̄ dies crescere sinat. & sic a noua luna inchoans. atq; usq; ad xiiii. ex ordine p̄currēt. diē uotus paschalib; aptū rite reppiet. Si & hoc notandū. q̄a xiiii. luna si cōmunis ē ann̄ xi. dieb; p̄us. si v̄ embolism̄ xviii. dieb; tardius quā p̄cedente anno t̄nsierat semp̄ redire c̄sueuit. excepto uo no dū taxat p̄mo circuli decennouat anno. in q̄ p̄p̄t̄ rationē salt̄ lunę ris. xii. dieb; annotinū cursū p̄currere solet. Querenda ē q̄ natiuitas lune xiiii. ab viii. id̄ mar̄. in non̄ apr̄. que p̄mi m̄sis nouor̄. initū ostendit. A xii. k̄ apr̄ usq; in xiiii. k̄ maī in q̄cūq; die luna xiiii. occurrerit. ipsa ad sei pasche celebrationē p̄ducat. **Item aliud argumentum.**

EST etiā alia ratio qualiter t̄minū pasche inueniri possit. Martius h̄t reḡ xxxvi. Apr̄ xxxv. Si uis inuenire t̄minū in martio. aut in apli sub̄the de ip̄s reḡ in quo m̄se c̄ duob; cōputare uis. epactā q̄ eodem currit anno. & si plus xxx. habueris. tolle etiā xxx. & quanta sup̄ fuerint totadē dies infra ipsū m̄sem. habebis t̄minū. Verbi gr̄a. Anno p̄sentis t̄minū paschal̄ fuit iiii. id̄ apr̄. Mensis aū apr̄ h̄t reḡ xxxv. Tolle ex his epactā. q̄ hoc anno ē. id̄ iii. & remanent xxxii. Recide xxx. & restat ii. Secūda die m̄sis apr̄ fuit t̄minū paschal̄. Itē anno futuro. quando t̄minū paschal̄ erit xi. k̄ apr̄. ita argumēto conueniet illū. Mart̄ h̄t reḡ xxxvi. Aufer ab eis epactā ipsius anni h̄t xiiii. remanent xxii. X̄ id̄ die m̄sis mart̄ erit t̄minū paschal̄ anno futuro. Si aū feriā argumēto cōp̄dere uelis. in qua t̄minū paschal̄ constat. sume reḡ ip̄s m̄su ad hoc dispositas. & sic sine errore illud reppiet. q̄a mart̄ hab̄ reḡ iiii. apr̄ v̄. vii. Coniunge illos ad numerū dierū m̄sis illius de q̄ inq̄ris. q̄s h̄t usq; ad t̄minū paschal̄. iunge & concurrentes simul. partire om̄a p̄ vii. & q̄t remanent. talis erit fer̄. Si aū nihil remanserit sabb̄m̄. Verbi gr̄a. Anno p̄sentis tene duos m̄sis apt̄ iunge q̄ v̄ ipsius m̄sis. & c̄currentes sept̄ p̄sentis anni. sunt xvi. diuide p̄ bis vii. q̄s xiiii. & remanent ii. Secūda fer̄ fuit anno hoc t̄minū paschal̄. Itē anno p̄ximo futuro tene xxii. dies m̄sis mart̄. q̄s usq; ad t̄minū paschal̄. Ad e & reḡ iiii. & c̄erent i. q̄

22.
in ipso ē anno. ^{fuit} simul xxviii. flos partire p̄ter sept̄. q̄s̄t̄ xxi. remanentib; vi. q̄ ostendunt v̄ fer̄ t̄minū paschal̄ futurū. **D** Nūq̄ aliq̄d inde c̄stat argumēti. un̄ scire possim utrū in mart̄. anni apr̄ sit t̄minū paschal̄. **M** Ex epactis utiq; facillime pot̄is agnoscere. quarū p̄p̄e loc̄ ē in xi. k̄ apr̄ utrū in mart̄. an in aprili luna euemat. quia si plus xv. aut min̄. v. epactis habueris in p̄dictis k̄. in apr̄ xiiii. luna cōputat̄. Si v̄ minus xv. aut plus v. habes tum in mart̄. **D** Ipsos v̄ reḡ q̄s dixisti mart̄ eē xxxvi. apr̄ v̄ xxxv. uellē ut enarrares un̄ uenirent. **M** Ex auctoritate egyptior̄. q̄ v. dies epagamenos uocant. quos p̄ finē nouissimi m̄sis adiciunt. Ita enī hi v. dies ad numerū dierū q̄s utiq; utiq; m̄sis h̄t adiciunt̄. Mart̄ uidet̄. q̄ xxxi. & apr̄ qui xxx. dies continent. ut ablatis epactis eidem anni de q̄ inquiris certus remaneat numer̄. q̄ t̄minū paschal̄ demonstrat. Verbi gr̄a. p̄mo ann̄ circuli decennouat. q̄ndo xxx. ē numerus epactarū. recide a regulari b; apt̄ m̄sis. xxx. remanent. v. Id̄ q̄nta die eidē m̄sis ē t̄minū paschal̄.

S Itē aliud argumētum de tempore pasche de accensione p̄mi lune p̄mi sic regularit̄ dom̄ dies festi m̄sis. & t̄minū xl̄. q̄c̄ int̄ se c̄cordia habeat̄. paschal̄ ad xiiii. lunā p̄mi m̄sis. ita initū xl̄ regulat̄ & obseruat sc̄dm lunā m̄sis mart̄. Quecūq; enī dom̄ secuta fuerit xiiii. lunā p̄mi m̄sis. si ne dubio paschal̄ erit festi. Ita & quecūq; dom̄ secuta fuerit. ii. lunā m̄sis mart̄. initū erit xl̄. In quacūq; die septimane fuerit xiiii. luna paschal̄. in illa die semp̄ accensio p̄mi m̄sis lune. & in illa eadē die erit ii. luna m̄sis mart̄. Hic ē t̄minū xl̄. a quo regulat̄ initū xl̄. & sic xiiii. luna paschal̄ h̄t xviii. dies int̄ duos m̄ses solares. p̄ xviii. annos. q̄ dicunt̄ t̄minū paschal̄. hoc ē non̄ apr̄. vii. k̄ apr̄. & c̄c̄ta. Sic etiā accensio lune p̄mi m̄sis p̄ x. & viii. dies solis discurrat. q̄s x. k̄ apr̄. iiii. id̄ mart̄ & relique. tot etiā t̄minū p̄ x. & viii. dies m̄sis solaris. h̄t ii. luna m̄sis mart̄. a q̄ regulat̄ initū xl̄. hoc ē vii. k̄ mart̄. iii. id̄ febr̄. & reliq;. & sc̄dm ordinē quo scripti s̄t t̄minū paschal̄. xviii. Si t̄minū accensionis lune p̄mi m̄sis. x. & viii. & t̄minū ii. lune x. & viii. sibi inuicē respondent. & conueniunt. & in luna & in fer̄ & in reḡ. Sic enī luna paschal̄ h̄t xviii. reḡ. qui simul & concurrentes cui libet anni demonstrant diē septimane. ii. lune initū xl̄. Notandū tam̄ qd̄ q̄dragesimat̄ t̄minū. quando ante vi. k̄ mart̄ fuerit & bissex̄ eodē anno uenerit. n̄ obseruat p̄scripta loca t̄minor̄. p̄p̄t̄ bissex̄ in luna quā febr̄ addi debere dixim̄. & ob hoc in sequentē diē t̄nsferend̄ ē. ut c̄cordet cū t̄minū paschal̄ in fer̄. Verbi gr̄a. In p̄sentis anno t̄minū xl̄. q̄ script̄ ē in xi. k̄ mart̄. transl̄at̄ in x. k̄ mart̄. p̄p̄t̄ bissex̄. quē in luna febr̄ xii. k̄ mart̄ inseruim̄. Hos t̄minos. xl̄. & accensionē lune p̄mi m̄sis & t̄minos paschal̄ & cor̄. reḡ. & t̄minos rogationū. q̄s̄t̄ in xxi. luna m̄si

ma. & ad etate lune in tempus letaniaru. & ascensionis dñi inuenienda
pmitissime existunt. Hec autem omnia descriptio demonstrat. pillas
columnellas congruentissime.

AD LXX.	AD XL.	AD PASCA.	ROGAT.	AD RES.
V K FEBR.	IX MAR.	IX APR.	NON MAR.	XXVII APR.
VII K MAR.	XI MAR.	XI APR.	VIID APR.	XXVI APR.
IIID FEB.	VII MAR.	VII APR.	IIID APR.	XXV APR.
VII NON MAR.	III MAR.	III APR.	VIID APR.	XXIV APR.
XI K MAR.	IX MAR.	IX APR.	IIID APR.	XXIII APR.
VIIID FEB.	V MAR.	V APR.	VIID APR.	XXII APR.
III K MAR.	II MAR.	II APR.	IIID APR.	XXI APR.
XXVII K MAR.	XXVII MAR.	XXVII APR.	XXVII MAR.	XX APR.
NON MAR.	II NON.	II APR.	XXVII MAR.	XIX APR.
VII K MAR.	VII K APR.	VII APR.	VIIID APR.	XVIII APR.
IIID FEB.	III ID MAR.	III APR.	VI K MAR.	XVII APR.
III NON MAR.	V NON APR.	V APR.	XXVII MAR.	XVI APR.
VII K MAR.	XXVII K APR.	XXVII APR.	II NON APR.	XV APR.
IIID FEB.	VIIID MAR.	VIIID APR.	VIIID APR.	XIV APR.
K MAR.	III K APR.	III APR.	II ID APR.	XIII APR.
XXVII K MAR.	XXVII K APR.	XXVII APR.	KAL APR.	XII APR.
VIIID FEB.	NON MAR.	VI ID MAR.	XXVII APR.	XI APR.
III K MAR.	VII K APR.	VI K APR.	V ID APR.	X APR.
XXVII K MAR.	XXVII K APR.	XXVII APR.	III K APR.	IX APR.
II NON MAR.	II NON APR.	II APR.	XXVII MAR.	VIII APR.

His item aliud argumentum de termino paschali uersibus comprehensum.
ita dispositis. supra eum uidetur de terminis rogationu & pentecostes
querere. cum ipsi nunquam consueta ordine soleant excedere. S; pas
chales terminos cum regularibus suis quida uersibus comprehendit. quofaciliuscari
atione parit dinoscantur.

NON E None aprilis norunt quinos. /
VII K APR tone kalende assim deponunt. /
IDUS APR Idus aprilis etiam fecerit /
IIII NON APR None quartane namq; dipondio. /
X K APR Item undene ambunt quinos. /
IIII ID APR Quatuor idus capiunt ternos. /
III K APR Ternis kalende titulant senos. /
XXVII K MAR Quatuor dene cubant in quodris. /

VII ID APR Septenos idus septem eligunt. /
VII K APR Senis kalende ternos. /
XXVII K MAR Deus septenis donantissim. /
II NON APR Pridie nonarum porro quaternis. /
VIII K APR Nouene kalende septenis. /
II IDUS APR Pridie idus panditur quinus. /
KAL APR Kalendas aprilis exprimo unus. /
XXII K APR Duodene namq; ducte quaternis. /
V ID APR Specie quintam speramus duobus. /
III K APR Quatne kalendas coniciunt. /
XXV K MAR Quidene constant tribus adeptis. /

Argumentum ad

His regularibus additis annis sentis concurrunt inueniendu pmissis
rentibus tota q; summa in septem distributa quot nune initium.
r remanserit. tota erit fer in termino paschali. Si au totu numeru
p septem partit fuerit. sabbato erit ille paschalis terminus. Scias au eosde
regulares ee in terminis qua dragesimalis & paschalis. sic sup dixim. quo
in eade fer sunt semp terminus q; dragesimalis. & dies accensionis lune
pme mensis & terminus paschalis. Est au equalis ratio. & equalis observatio
int accensione lune pmi mensis & xiiii luna paschale & initiu xl. Sic eni
accensio lune pmi mensis discurret int xxviii dies. hoc e anon mar. usq;
in ii non apr. ita pma luna pmi mensis. ab viii id mar. usq; ad viii. id uari
at. Et sic etia xiiii luna pasch int dies xxviii discurret. id a xii k apr
usq; ad xiiii k mar. ita & accensio lune initiu xl int dies xxviii uariat.
hoc e a ii feb usq; in iii. non mar discurret. Ille au xl terminus ab viii id feb in
cipit. usq; ad ii mar xxviii dies fit. int istos duos terminos. Sic etia termi
ni rogationu int xxviii dies discurret. hoc e a viii k mar usq; ad viii k

Si aliqd adhuc restet De eadem re item argumentum. /
Sargumentum de termino paschali. ne te rogo te deat dicere. **M** Est
g de inchoatione pmi mensis. hoc e ubi pncipiu sit lune paschal.
Scias eode anno de quo fuerit. tot dies in mese mar. a fine retro sub
bas. & ubi de uenerit. ubi initiu pmi mensis inuenies. exceptis. ubi embolismis id
innouissimo embol ogdoadis & pmo embol endecadis & nouissim emb
endecad. Innouissimo eni embol ogdoad. initiu pmi mensis in ii apr
inuenit. In pmo endecade in iii. id apr inuenit. In ultimo embol en
decad in ii. id apr. pncipiu pmi mensis inuenitur. Hec observatio nu
de nro g pascha ualde de die dominico pasche. /
D desidero. ut plena ratione reddas. quia talit ut reor. xiiii
luna antiquidelice & iudeoz pascha ratione utilit tenem. si pas
cha ueru scdm aplm qd immolatus e. xpc ueracit & congrua religio

ne obseruem. **M**ita ē ut asserit quia finis legis est x̄c ad iusticiā om̄i credenti.
Septimo q̄ decennoual' circuli titulo dies pasche dom̄i comprehendit̄. q̄ de do-
minica saluatoris nr̄i resurrectione a mortuis exordiu' cepit. Nā cū inue-
tū testam̄to trib' argum̄toꝝ indit̄is paschale temp' sit obseruare p̄ceptū.
uidelicet ut p̄eq̄noctiū. ut m̄se p̄mo. ut t̄cia ei septimana. idā uespa x̄iij
lunę qd̄ ē in t̄ciū xv. usq̄ in uespa m̄. id̄ t̄minum uigesimo p̄me celebret̄.
Quarta eidē obseruationis regula ē nob̄ a tempore dominice resurrectionis
imposita. ut cū equinoctio t̄nscens lunā p̄mi m̄sis x̄iij. uespe ortū facere ui-
derim. non statim ad faciendū pascha p̄siliam. s̄ dom̄i diē. q̄ ipse pascha id̄
t̄nscitū de morte ad uitā. de corruptione ad incorruptione de pena ad
gl̄am resurgendo facere dignat̄ ē expectantes. in ipso tandē congrua
pasche solemnia celebrem̄. Qd̄ si q̄s obiecerit. n̄ eq̄noctiū memoriā. s̄ tantū
p̄mi m̄sis. & iū in eo septimane posuisse legiferū. sciat. quia & si eq̄noctiū no-
minatū n̄ exprimit. in hoc tam̄ ipso. qd̄ a plenilunio p̄mi m̄sis pascha facien-
dū p̄cepit. eq̄noctiū t̄nscensum plenaria ratione deponit. quō absq̄ ulla am-
biguitate estat. eā q̄ p̄ma t̄nscitū eq̄noctio plenū suū globū ostenderit. p̄mi
m̄sis existere lunā. Quotiens q̄ diē dominicū mox aduentante xv luna habe-
m̄. nil nr̄m tempus paschale a legali dissonat. quāuis aliis sacram̄toꝝ genibz
eisdē pasche solemnia colam̄. Quotiens v̄. ii. ut iij. t̄. iij. ut sextū t̄. vii. ab
hinc diē id̄ dominicus occurrerit. nec sic qd̄ legē aut p̄phas solum. s̄ euanglice
toti q̄tē sacram̄ta implem̄. Quia enī & saluator nr̄i sicut uenerabilis theophilus
alexandrie ep̄s scribit. x̄iij ē luna tradit̄. hoc ē q̄nta diē p̄sabbm̄ xv. cruci-
fix̄. diē. iij. resurrex̄. hoc ē xvij luna q̄ t̄cē in d̄nica diē uidet̄ inuenta. sic ex
euanglioz obseruatione comp̄m̄. Habem̄ q̄ c̄solatium q̄ recte pascha facere pos-
sim̄ etiā si dilatio fuerit c̄secuta p̄p̄t incurrentē necessitatē. ut si x̄iij p̄mi m̄sis
in sabb̄o uenerit luna. aut si in aliis ante sabb̄m̄ diebz septimane sequit̄is acci-
derit sine dubitatione pascha celebrem̄. Si v̄ in d̄nicū acciderit. om̄iū insequē-
tē septimanā differam̄. p̄p̄t eas q̄ testam̄t̄ causas. Primo ne x̄iij. luna inuenta
sabb̄i diē. ieiuniū soluam̄. qd̄ c̄sequens n̄ ē. qd̄ nec ipsa lex p̄cipit. maxime cū &
lunā ipsius lunę imp̄fectū adhuc in p̄po globo eē uideat̄. Deinde ne dom̄i diē
luna x̄iij c̄stituta ieiunare cogam̄ indecentē illi etiāq̄ rē facientes. qd̄ manicheoz
c̄suetudo recte possidet. Quō q̄ nec x̄iij. luna eueniente in dom̄i diē ieiunare de-
bem̄ neq̄ c̄sequens ē. ut si in sabb̄i diē x̄iij. eueniat. soluam̄ ieiuniū. necessario
asserim̄. hoc in septimanā sequentē deb̄t differri sic paulo sup̄i comprehendit̄. n̄ tam̄
ex hac dilatione p̄uariatione aliq̄ circa paschale calculū p̄p̄tata. Quē admodū
enī denari numer̄ c̄plectit̄ nonū. sic & quotiens x̄iij luna. in dom̄i incurrit diē.
eo qd̄ in eo ieiunare n̄ liceat. in p̄ximā septimanā diē pasche differri. necesse ē.
Nulla enī ex hoc immunitio fieri pasche uidet̄. q̄ ipsi sequentes dies c̄plectit̄ s̄ rē
yuḡ.

Ubi autē d̄nice Opinio d̄uifoz ubi p̄mum sit dom̄i diē resurrectionis
resurrectionis diē p̄mum fuerit. certū habere uelle. **M**aria d̄ni celeb.
id̄ referit. Et qd̄ ut sup̄ memorauim̄ qd̄ā vi k̄. alij. vi. n̄nulli v̄ k̄. aē diē fuisse
asserant. Ubi notandū q̄a si vi k̄ memoratarū. ut antiquiores scripser̄. resurrectio
d̄ni facta ē. quāt̄ p̄fecto t̄cē circuli decennoualis agebat̄ ann̄ habens c̄currentē
vii. & lunā x̄iij. sic semp̄ x̄i k̄. Si autē vi k̄. aē d̄ni resurrex̄. x̄iij circuli p̄fati ann̄
extat. v̄ habens c̄currentē & lunā x̄iij. ut semp̄ viii k̄. Porro si v̄ k̄. su p̄ scrip-
tarū resurrectio celebrata ē x̄i. sc̄ds circuli decennoualis existē. ann̄ c̄curr̄
habebat iij. & lunā x̄iij. sic semp̄ viii k̄. Quē cunctozon lunę. & in q̄ diē dom̄i
p̄mo sacrosct̄e resurrectionis s̄t acta misteria cursu pandunt̄ indubio. tam̄
diligentissime cauendū. ne hanc x̄vi lunā ut qd̄ā pactam̄ c̄firmando. n̄
solum inuitabile nr̄e calculationis dispendiū. s̄ & ḡuissimū katholice
Nfidī incurramus piculum. **A**rgum̄tum ad inueniendū diē dom̄i pasche.
Nunq̄d̄ aliq̄ de de dom̄i pasche argum̄tū. sic & de x̄iij luna ostendit̄.
Millud p̄ argum̄to ponunt. q̄a quot dies ante vi k̄. aē habueris pascha.
tot diebz ante k̄. mar̄ habebis in t̄ciū x̄l. Et q̄t dies p̄ u. iij. aē habueris pascha
totidē dies p̄ k̄. mar̄ habebis in t̄ciū x̄l. Et si u. iij. habueris pascha. k̄. mar̄ in
t̄ciū x̄l habebis. Quot dies ante k̄. aē habueris pascha tot diebz ante x̄iij. mar̄
habebis x̄l. Et q̄t dies p̄ k̄. aē habueris pascha. tot diebz p̄ x̄iij. mar̄ habebis in
t̄ciū x̄l. **D** In q̄t diebz euenit nob̄ pascha celebrare. **M** xxxiii. ut xxxv.
id̄ ab x̄i k̄. usq̄ in vi k̄. mar̄. & hoc in decennouali cicli fit p̄p̄t c̄cordiā &
pactarū. isti autē xxxv. dies s̄t inde. q̄a usq̄ in ccc lvi dies anni cōmunes
p̄ḡdunt̄. & embolismi ē. usq̄ in ccc lxxx. iij. q̄a in cōmunit̄ annis. ante
ccc lvi dies pascha n̄ licet celebrari. sup̄ v̄ licet. In embolismo autē anno ante
ccc lxxx. iij. n̄ decet celebrari. sup̄ v̄ decet. Iste q̄ numerus dierū in cōmu-
nibz annis & embolismis in celebratione pasche obseruandus ē. **De luna**
De ultimo t̄m̄te circuli decennoualis n̄c in dom̄i pasche.
fallor̄ ordo exposcit ut dicas. **M**ultima sane circuli memorata
meta. pandunt̄ lunę dom̄i pasche. p̄p̄t uariantē eidē dom̄i cursū
vii. dierū ambitu incluse. id̄ a xv. usq̄ ad xxi. Qui p̄certo diē crebrima s̄
legis annotatione p̄fixi dicente d̄no. Primo m̄se x̄iij die m̄sis. comedat̄
azima. usq̄ ad diē xxi. eiusdē m̄sis ad uespa. vii diebz feruitatū n̄ inueniet̄
in domibz ur̄is. Cui p̄mi m̄sis vii. q̄ dierū aūmoz. n̄ regulata s̄. ut q̄
p̄ eq̄noctiū xv luna occurrat. p̄mi m̄sis intelligat̄. Et hec q̄cūq̄ vii dierū
id̄ xv usq̄ ad xxi p̄mū dom̄i accepit paschalis gaudii festi aptū porrigat.
Si uis agnoscere q̄ta luna festi **A**rgum̄tum ad inueniendā lunā pasche.
uitas pasche occurrat si in mar̄ m̄se pascha celebret̄. cōputam̄
ses a sept̄ hoc ē ab initio anni sc̄dm̄ egyp̄tos. quoz rationē seq̄t̄

hic diuini usq; ad febr. hoc e usq; ad finē anni scdm antiq; romanof m̄ses
st. his semp adice duos reḡ sunt viii. Adde epactas id adiectiones lunares.
Verbi gr̄a. anno futuro xiiii indictione xiiii. sunt xxii. Adde & dies m̄sis
mar̄ usq; in dom̄ pasche. qd̄ fit viii. apt̄ sunt xlvi. Tolle xxx. remanent
xvi. Xvi ḡ erit luna in pascha id̄ viii. k̄ aē quando resurr̄ dñi celebr̄. Si aū in
apr̄ m̄se pascha celebrat̄. cōputa m̄ses a sept̄ usq; ad mar̄. q̄a ut alii opinas̄.
q̄ndo cūq; in apr̄ pascha celebrat̄. in martio finis ē anni. Quando aū in
mar̄ pascha inuenit̄. tunc mar̄ p̄mus m̄sis d̄r. A sept̄ ḡ usq; ad mar̄ vii
m̄ses st. his semp adde reḡ ii. sunt viii. Adde epactas lunares cui libet p̄
femus anni. Verbi gr̄a ut in hoc anno st̄ in sunt xii. Adde & dies m̄sis aē q̄ st̄
usq; in pascha hoc ē vi id̄ aē sunt simul xx. Xx ḡ luna fuit hoc anno in die

Notandū aū qd̄ item de eadem re argumentum Resurrectioni dñi.
omnis paschalis luna cuiuscūq; sit etatis si detrabas ab ea xii. fiat ē
etas lune q̄ fuit in initio q̄ drag. Verbi gr̄a. si xv ē luna pasch. tolle
inde xii. & remanent iii. Tercia ḡ ē luna in initio xl. eo anno. q̄ xv luna die
dom̄ pasche occurrit. Et cetera similit̄. Qd̄ distet int̄ pascha & azima.

Uerbi quia de utriusq; pasche ratione & illius scilicet qd̄ scdm legem
xiiii luna p̄mi m̄sis auct̄b. colebat̄. & n̄r. qd̄ p̄ xiiii lunā p̄xima
dom̄ in memoriā dñice resurrectionis colit̄. satis in fecisti. peto ut qd̄ int̄
azima distet & pascha. edicas. legunt̄ enī hec sepius in illis locis ubi p̄mū
de obseruatione pasche dispositū ē. **M** Ergo. iuxta legis scripturā. alia
pasche. alia sollempnitas ē azimoz. Una q̄ppe dies pasche id̄ trinitus ē. xiiii.
uidelicet p̄mi m̄sis. qua uespascence. agnus immolari iussus ē & mox se
quente nocte transiit dñs. egyptoz p̄mogenita p̄cutiens. & signatas ag
ni sanguine domus filioz isrl̄ libans. Sequentes v̄ vii dies id̄ xxv. usq; ad
xxi. m̄sis eiusdē. p̄p̄e azimoz uocant̄. sic v̄ libri legis testant̄. & ioseph̄
scribit in libro antiquitatū xvii ita dicens. Xiiii luna p̄mi m̄sis agnus
immolat̄. xv aū succedit festiuitas azimoz que vii dieb; celebratur.
Secūda v̄ die azimoz que ē xvi. frugū p̄mitias. quas metunt offerit̄. que le
galii more sacroz etiā n̄c ecclē ēsuetudo n̄ ignobilit̄ imitat̄. unā uidelicet
noctē transitus dñi id̄ resurrectionis eius a mortuis qua impios triumphan
do fideles saluare dignat̄. p̄ncipalit̄ obseruans. in cui exortu. sanguis
ipsius. uidelicet agni immaculati p̄p̄m ei fonte regenerationis ablucū
mundū ab om̄i peccato. ac deinde alios vii dies in memoriā dominice re
surrectionis congrua festiuitate subiungens. Verū q̄a ipsa quoq; dies pas
che. a ferūto castigari p̄cipit̄. Hanc ḡ euangl̄ scriptura aliquando p̄mā
azimoz cognominat. & p̄mo in quibus die azimoz quando pascha im
molant. dixerit ei dixerit ei discipuli. Quous eamus. & parem̄ t̄ ut man

duces pascha. Item. Quindecimā die m̄sis p̄mā aqua dies vii azimoz. inchoant
p̄p̄t uicina pasche nomine uocat illi cū die. Et ipsi n̄ introierit in p̄torū. ut n̄
contaminarent̄. s̄ manducarent pascha. Non quia legi contraria ē euanglica
scriptura. s̄ q̄a sacramtū qd̄ docebat. uidet̄ quidē utpote incredulis abscon
dit. at nob̄ societate uocabuloz uiuat̄ inculcare curauit. Salua enī subti
liore discussione possum̄ intellegere qd̄ mystica pasche sollempnia. singli
n̄r̄m in die baptismatis egerint. sp̄alem uidelicet eximinatorē signo p̄cio
si sanguinis euadendo. sp̄ales tenebras transeundo. totū aū uite p̄ficiētiā.
tempus qd̄ deinceps in hac p̄grinatione gerim̄. vii. dies azimoz celebrem
quib; sic apl̄s edocet. n̄ inferit̄o malitię & neq̄tię. s̄ in abim̄s sinceritatis &
ueritatis epulandū ē. Et q̄a nos in baptisate ut de potestate diaboli
in partib; fortis scōz. transire queam̄. sinceritatis tenere necesse ē. Itē q̄ to
to p̄grinationis n̄r̄e tempore qd̄ septenario dierū numero uoluit̄ cotidia
no p̄fectv̄ ad meliora transire p̄cipim̄. quasi & in pascha abim̄s uelē. & in
dieb; abimoz pascha sp̄alit̄ agere cognoscim̄. De mystica significatione pas

Quia de misterio pasche aliqua dixisti. peto ut si aliqua adhuc chae.
sup̄ sint dicas. **M** Sunt itaq; quia aurelius augustin̄ in eplā de
pascha ad ianuariū plura debine retulit. q̄ tam tantūm hic cō
memorasse n̄ plenū posuisse p̄p̄t breuitatē n̄r̄e disputationis censem̄.
Primū qd̄ p̄ equinoctiū. id̄ p̄uictoriā lucis de umbra mortis. pascha celebrat̄. sig
nificat. qd̄ p̄uictoriā x̄vi de morte pascha r̄te celebrant̄. in m̄se nouoz id̄ in
nouitate uite. & in spe immortalitatis & resurrectionis n̄r̄e. in plenilunio ut
p̄ plenilunū id̄ in plenitudine fidei ut sensus & p̄agnationē gr̄e. ut misterioz
d̄i. In t̄cia ebdomada eiusdē m̄sis hoc ē in t̄cio tempore huius solis. id̄ p̄ patri
archas ante legem. p̄ p̄phas sub lege. in initio gr̄e & noui testam̄ti x̄vi tri
umphū. q̄a t̄cia die resurrex̄ a mortuis ueneram̄. Qd̄ aū tunc paschari
te colit̄ cū globus lune lucē de inferiorib; a d̄ superiora traxerit. signifi
cat nos debere omnē n̄r̄e intentionē m̄tis. ab ambitione uisibilium ad
inuisibiliū amorē conuertere. x̄vii q̄ non in t̄ra p̄liantē s̄ in celo iā
regnantē inspicere. Qd̄ in die dom̄ pascha celebrant̄. in qua p̄mum lux
creata ē. x̄vii quoq; resurrex̄. & que n̄r̄am resurrectionē p̄figurat. ad
monet nos plucē fidei. & bonoz opum cotidie passionib; x̄vi cōmunicantes.
gl̄am cū eo tenendā desiderare celestē. Qd̄ ḡ vii dieb; hanc sc̄ssimā co
lum̄ sollempnitatē sp̄e sc̄i gr̄am totā eccl̄am catholicā illustrasse significat.
que gr̄a p̄ resurrectionē x̄vi manifeste apl̄s & eccl̄is collata ē fidelibus. hec
nos breuit̄ commemorasse sufficiat. letum q̄ plenus uult nosse. legat̄ p̄

Circulus magnus ē q̄ multiplicato p̄mūcē solari ac lune ciclo

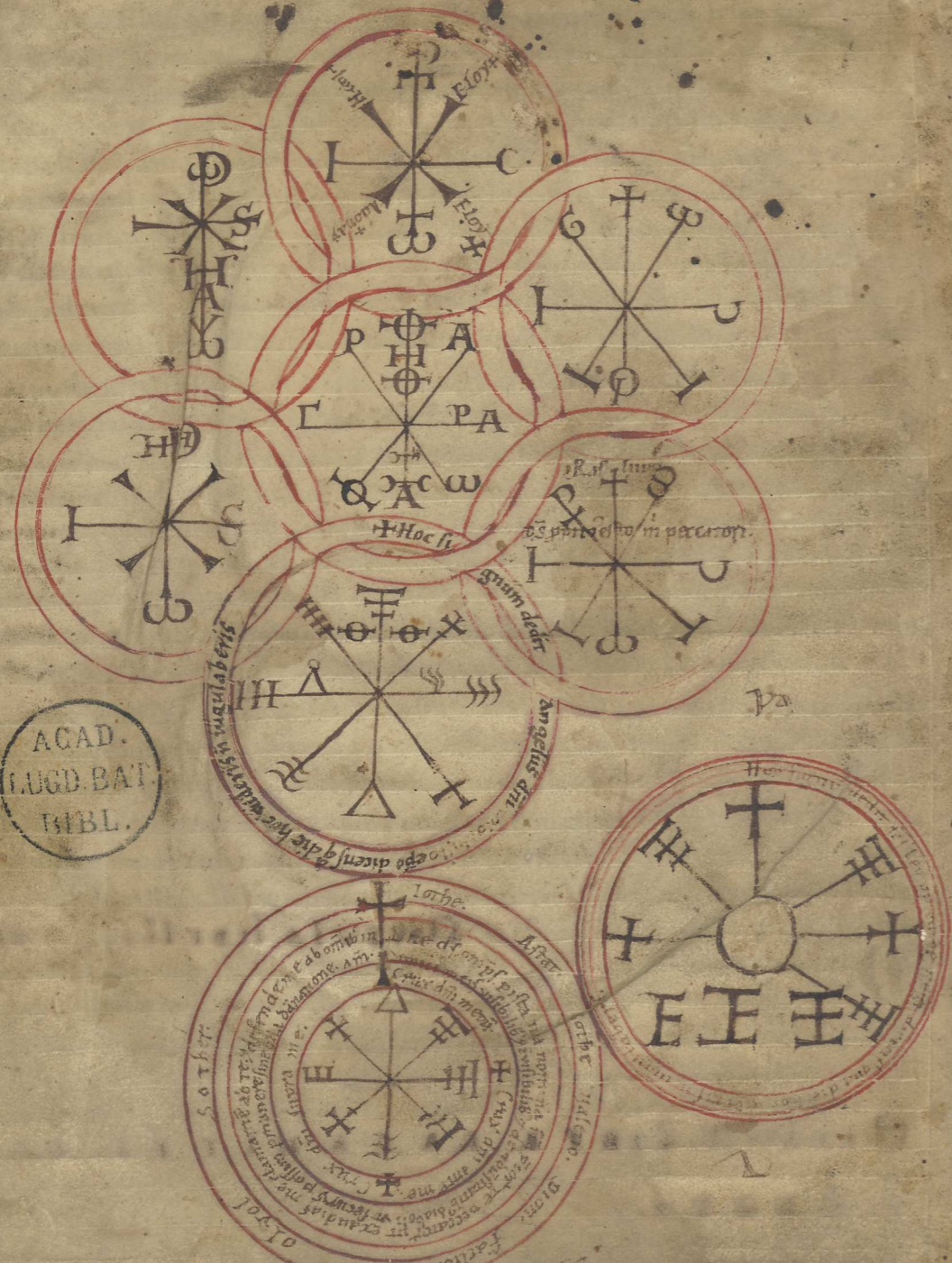
dxix conficitur annis. Siue enim decus nouem uiceni & octoni. siue uicies octies
dem ac nouem. multiplicentur dxix numerus complent. Unde fit ut idem
circulus magnus decennoualis
lunares circulos xxxiii. solis autem quatuordecim octonibus consumari solent annis. xviii.
habeat circulos. Bissextos decies nouem septenos. id est xxxiii. Menses solares
uicies octies ccxxviii. id est vi. ccc lxxxiii. Menses autem lunares uicies octies ccxxv. id
est vi. d lxxx. Dies exceptis bissextis uicies octies vi. dccc xxxv. id est ccc lxxx.
Appositis autem bissextis cccxxvii. Qui ubi memorata ex ordine mensium di
erunt summa compleuerit mox in seipsum reuolutus. cuncta quae ad solis ut lune
cursum pertinent eodem quo praeterierunt. tenore semper restant. Tantum anni
dominice incarnationis suo certo tramite proficiunt in matris. & indictiones quoque
ferunt in ordine nihil sequentes siderum cursum. atque idem paschalis calculi or
dinem nihil mouent. DE SE CY LIS. xcv.

Quia de temporum partibus & computatione plenius quantum breuitas
dialogi nostri sinebat exposuisti. super est ut de seculo quod per annum in serie temporum
in serie posuisti breuiter dicas. **S**ecula generationibus constant. & inde
secula dicuntur quod se sequantur. Ab euntibus enim alius alius succedunt. Hunc quidam quin
quagesimum annum dicunt quem hebraei uibeleu uocant. ob hanc causam. quod hebraeus
seruus qui propter uxorem & liberos amans dominum suum aure percussa ac seruitio subiu
gatus seruire iubetur in seculo hoc est usque ad annum quinquagesimum. Aliquando tam
seculum in prophetis libris per aeternum positum reppimus. sicut illud est psalmiste. Confi
temini domino quoniam bonus quoniam in seculo misericordia eius. Et iterum. Laudatio eius manet in seculo seculi.

Nunc iam libellum nostrae disputationis **DE ETATIBUS** s. cccvi
elaudent. unde dicatur etas. & quid significet. & quid in se contineat. profertur
ut tandem ita soluaris a meo interrogationis stimulo. & tuae responsionis
debito. **M** facias. Et utinam sic saltim ab importunitate tua quiescas. & serua
tum stilum per aliquot tempus me habere permittas. Etas plerumque dicitur. & pino an
no. ut in annalibus. & per vii. ut hominis. & per centum & per quouis tempore. In
de etas dicitur tempus. quod de multis seculis instruitur. Et dicta etas quasi euntas.
id est similitudo eui. Nam euum est etas perpetua. cui neque initium neque extremum
nossetur. quod greci εὐμαε uocant. quod aliquando apud eos per seculo. aliquando ponitur.
Unde & apud Latinos deriuatum hoc nomen est. Etas autem prope duobus modis dicitur. Aut
enim hominis uitae temporis significat articulos. sic est infantia iuuentus senectus
aut mundi cursum. ut sex etates famosissime. quas libri tractatores sepius
memorant. Si quia de utraque etate iam aliquando plura uideri deinceps simul de utrisque
dicemus. **P**rima est huius mundi etas ab adam usque ad noe. continens annos iuxta
hebraicam ueritatem. id est de lvi. iuxta lxx interpretum. & ex xlii. Generationes iuxta
utramque editionem numerantur x. quae uniuersali delecte sunt diluuiio. sic prima

26
cuius hominis obliuio demergere consuevit etatem. Quotus enim quisque est
qui suam recordetur infantiam. **S**ecunda etas anoe usque ad abraham. Gene
rationes iuxta hebraicam ueritatem complete x. Anni autem ccxxii. Porro iuxta
lxx interpretum anni. i. lxxii. generationes. v. xi. Hec quasi pueritia fuit generi
populi dei. & ideo & in lingua inuenta est hebraea. id est pueritia. Nam homo incipit
nosse loqui post infantiam. quae hinc appellata est quod fieri non potest.
Tercia ab abraham. usque ad dauid. Generationes iuxta utramque auctoritatem
xiii. Annos uero non gentos quadraginta duos complete tenet. Hec quaedam uelud
adolescentia fuit populo dei. A qua etate quia incipit homo posse generare.
propheta matheus euangelista generationum ex habraha suum ipse exordium. quia
etiam patrum gentium constitutus est. quando accepta circuncisionis lege nominis
quoque agnitionem a domino accepit. **Q**uarta etas a dauid usque ad transmigrationem
babylonis annos habens iuxta hebraicam ueritatem. cccc lxxviii. iuxta lxx trans
migrationem xii amplius. generationes iuxta utrosque codices x. & vii. Quas tam euange
lista matheus certi misterii gratia. xiiii. imponit. A qua uelud ad ueritatem etate in populo
dei regum tempora ceperunt. Hec namque etas id iuuentus. in omni uita regno quibus
naculo existere solet. **Q**uinta etas seculi quasi seculis a transmigratione babylonis
usque ad aduentum domini & saluatoris nostri. generationibus & ipsa. xiiii. f. porro annis quinquaginta
nouem. In qua ut graui senectute defessa malis crebrioribus
ut dignum erat plebs hebraea quassabatur. **S**exta quae nunc agitur etas nulla
generationum uel temporum serie certa. s. quasi etas decrepita. ipsa totius seculi mor
te consumenda creditur. Haec erumnosae plenasque laboribus mundi etates. quibus
felici morte uicerunt. **S**eptima iam sabbati penitus etate suscepta. octauam
beate resurrectionis etatem in qua semper cum domino regnent. & expectant. Ad
quam nos felicitate sua gratia uenire ipse concedat qui cuncta tempora creauerat.
& etate semper permanet penitus. trinus & unus omnipotens deus. cui est honor & gloria
& benedictio in seculo seculorum. Amen. **CLAVSULA LIBELLI.**

Da quo honore speratur merces laborum dirige mentem & manus huius
scriptoris ad opera quae tibi sunt placita. ut sic in laboribus praesentis uitae
currat. ut aeternae retributionis praemia non perdat. Et dominum nostrum.
**EXPLICIT LIBER ABABAE PL. DE
COMPTO.**

ACAD.
LUGD. BAT.
BIBL.

Hec linea .xvi. ducta longitudi
ne .xxi. reddet supra estant novoli et au
rea cruce.

1602 270

